

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתְךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

בשביל גאולת הארץ והבאת המשיח צריך לקחת יזמה,
יזמה של קדושה, בלי הוראה חיצונית.
אם אתה מבין שזה מה שצריך לעשות – תעשה!
זו מדת הנצח. ה' ברא אותנו פה למטה בשביל שננצח.
יהודי הוא "חלק אלוה ממעל ממש" ויש לו כח ליזום,
להוביל את המהלך של הקב"ה.

[מתוך השיעור "היום יום" – מיקוד הרצון במשיח']

קרח תשפ"א

קרח ה'תשפ"א

30 **כלם קדשים**
זהב שלמה
קדושת ישראל מצד הקב"ה,
התורה וישראל

33 **דן יחידי**
פרקי אבות - פרק ד משניות ז"ח
שמשון הגבור היה דן יחידי

34 **הסיפור החסידי**
רבי אברהם מטריסק
על דרכו בקדש של המגיד מטריסק
בעל ההילולא של ב' תמוז

36 **מענות ותשובות**
תשובות הרב לשואלים
השגחה פרטית בחז"ל ונשמה לעובר

37 **פְּאֵרוֹ לְעֵלְיָם
זְרִיזוֹת בְּמִתְיַנְנוֹת
רְזִי יִסְפָּר לָנוּ עַל מִשָּׁה אֶהְרֶן
וְאֵיךְ לְהִיּוֹת זְרִיז אֶךְ לֹא פְּזִיז**

04 **מיקוד הרצון**
נקודה מעובדת
ביאת המשיח תלויה ברצון -
אותו יש למקד ולהוריד למציאות

05 **שעבוד המח והלב בהנחת תפילין**
הנחת תפילין מאסרו חג פסח
כוונות בהנחת תפילין

09 **תקון הנצח**
שיעור בר מצוה
בין תיקון מדת הנצח של שמואל
הנביא ל"לכתחילה אריבער" של
אדמו"ר המהר"ש

13 **"היום יום"**
אמונה ובטחון (33)
כיצד מתבטא הרצון בכוחות הנפש
הגלויים ועיון בדמויות מהסיפור
של ריב"ל ומשיח

27 **הניגון החסידי**
ניגון מספר 486
ניגון מטו"ב שבת תשפ"א

28 **הצדיק ברקיע**
נועם אלימלך
כח הבחירה של הצדיק
והבכי הנסתר של הרשע

העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה צלף אביחיל | מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל הקוראים היקרים, שבת פרשת קרח בפתח ועמה גליון **נפלאות** נוסף מבית 'גל עיני' – השער לפנימיות התורה, מלא בכל טוב, **הדרכה חזקה בעבודת ה' וחינוך חסידי**.

מה בגליון?

השבוע סובבים שיעורי הגליון סביב נושא יסודי וחשוב בחסידות – בטחון פעיל. בשני שיעורים קצרים יותר ובשיעור המרכזי – שיעור אמונה ובטחון ה'33 במספר. נפתח עם 'שיעורי ברימצה' שמסר הרב בהנחת התפילין ובהתוועדות הברימצה של נכדו, שמואל שי' הרמתי:

בשיעור הראשון דובר על **עבודת שעבוד המח והלב שבהנחת תפילין**, על מהות הדעת שמקבל נער הברימצה – **לדעת במה להשקיע את הכחות שלי ועל השמחה שבעבודת האתכפאי**.

בשיעור הבר מצוה עצמו האריך הרב לבאר על **הקשר בין תיקון מדת הנצח על ידי שמואל הנביא** – מדת הבטחון הפעיל והנהגת הרבי המהר"ש, על שמו קרוי נער הבר מצוה, **"לכתחילה אריבער"** (לכתחילה מלמעלה) – **היזומה הנדרשת על מנת להביא את הגאולה האמתית והשלמה**.

שני השיעורים האלה הם **'נשיקות חסידיות'** מסבא לנכדו – **דוגמה לחינוך חסידי מסור** – ולנו יש הזדמנות להשתתף בשמחה ולקבל גם את האנרגיה המחזקת הטמונה במתנות הללו. **לא כדאי להחמיץ**.

בשיעור המרכזי בגליון – **שיעור אמונה ובטחון** שנמסר לבנות התיכון – המשיך הרב לעסוק **במפגשו של רבי יהושע בן לוי עם המשיח** שהבטיחו "היום – אם בקלו תשמעו" תוך **ביאור יסודי בעניין כח הרצון** – השייך לכחות העל מודעים שבנפש – וביטוי בכחות הגלויים במדות הנפש. **כדאי לשים לב במיוחד לפרק ב בשיעור**, המומלץ לקריאה גם למי שמתקשה עם ריבוי המושגים בפרקים האחרים.

שבת שלום ומבורך,
המערכת

נקודה

מעובדת מתוך השיעור

מיקוד הרצון

רצון – התענוג, שמעל הרצון, נקרא גם חפץ (השתוקקות לענין מתוך הרגשת התענוג שבו), והאמונה העליונה היא שרש כח הבחירה שבנפש (הכח היהודי הפלאי לרצות משהו באופן חפשי לגמרי, כרצונו-בחירתו של הקב"ה). כדי לממש את הרצון העל-מודע במציאות, צריך להפנים אותו אל תוך המודע – להוריד-למקד אותו גם בתוך נפשו פנימה: שלשת סוגי הרצון שבעל-מודע משתקפים בשלשת רבדי המודע, מושכל-מורגש-מוטבע – בשכל מופיעה הבחירה (הנעשית מתוך גדלות מוחין); במורגש מופיע החפץ – קירוב או דחיה מתוך חויה רגשית עמוקה (שיש בה תענוג, "אהבה בתענוגים"); במוטבע, הדחפים האינסטינקטיביים הנדרשים לפעולה במציאות, מופיע הרצון ה'נקי', כדחף ללא חויה פנימית.

כשהרצון מגיע עד לרגלים, לספירות נצח והוד שבמוטבע, תיקונו הוא בקיום מאמר חז"ל "עשה רצונך כרצונו" ו"בטל רצונך מפני רצונך" – עלינו לעשות את רצון ה' בהתלהבות כפי שאנו עושים את רצונו-שלנו ולבטל את רצון נפשו להתבודד ולהתעלות לטובת העיסוק בתיקון עולם. אז יעשה ה' את רצונו כרצונו-שלו, "ירצה אדונו הזה" שמשיח יבוא "היום", ויבטל את "רצון אחרים" מפני רצונו, בהסרת כל מונע ומעכב.

ה' רוצה, המשיח רוצה, וכעת גם עלינו לרצות את ביאת המשיח בכל מאודנו, לבחור את צעדינו בשום שכל בהתאם לרצון הזה, להתמלא ברגש לב עמוק ושמה שייניע אותנו לפעול ובסופו של דבר לממש את הכל במציאות מתוך בטחון חזק בה'. מתוך הרצון הזה 'תרוץ' הגאולה בחיות ובחשק עד למציאות-המלכות – "מגדל עז שם הוי' בו ירוץ צדיק ונשגב".

ביאת המשיח תלויה ברצון. קודם כל, רצונו של הקב"ה, כפי שענה אליהו הנביא לשאלת רבי יהושע בן לוי 'מתי יבוא משיח?' – "לכשירצה אדונו הזה!". ה' ודאי רוצה שיבוא משיח, אך בתוך מכלול הרצונות שלו לא ברור מתי בדיוק יגיע הזמן למימוש הרצון לביאת המשיח, ותפקידנו שלנו לעורר ולהמשיך את הרצון הזה למציאות התחתונה שלנו, בזמן ובמקום.

ואכן, אצל המשיח עצמו, הרצון האלוקי בביאת המשיח ממוקד ומדויק הרבה יותר – הוא רוצה לבוא מיד, ללא עיכוב של הרף-עין, והוא מצוי לשם כך בדריכות מתמדת. כך, כאשר רבי יהושע בן לוי שואל את המשיח עצמו מתי יבוא, הוא עונה לו "היום!". הוא כל כך רוצה, שהוא בטוח שאכן כך יקרה – רצונו מכתוב את תמונת העולם שלו, ובעיניו עם ישראל זכאי למשיח והעולם מוכן לגאולה.

אם כן, מדוע משיח עדיין לא בא? גם אנחנו צריכים להדבק ברצונו ובטחונו המופרז שיבוא "היום" – "היום אם בקלו [של המשיח האומר 'היום', קול חדור רצון ובטחון] תשמעו". "משיח בא בהסח הדעת" – עלינו להסח את הדעת מכל רצון אחר, ולמקד את רצונו בביאת המשיח בלבד.

הרצון הוא כח כביר ותקיף השייך לעל-מודע של הנפש, עד שאפשר להגדיר את כל כחות העל-מודע (אמונה-תענוג-רצון) כסוגי

שיעור

הנחת תפילין לנכד הרב

שעבוד המח והלב בהנחת תפילין

קיצור מהלך השיעור

באסרו־חג פסח התקיימה הנחת תפילין לנכדו של הרב. **אסרו־חג** הוא יום שיש בו 'יוקר' מיוחד בהנחת תפילין, הבאה **לאחר שבוע** בו לא הניחו תפילין – לכן מקדימים בו את התפלה, עד שידוע שהיו צדיקים שהמתינו כל הלילה בהתרגשות לחזור ולהניח תפילין. בהקשר הזה, דרש הרב את כל הביטוי "אסרו חג בעבתיים עד קרנות המזבח" ביחס לעבודת **שעבוד המח והלב** בהנחת התפילין – זהו הסבר המתאים להנחת תפילין גם בשאר ימות השנה, 'פנינה' קצרה של עבודת ה' עמוקה שהרב נתן במתנה לנכדו, וכל אחד מאתנו יכול לזכות בה גם הוא.

כשנמצאים כל הזמן בשמחה אין שום מניעות על הדרך של עבודת ה'.

"לשעבד הלב והמח"

בכל אופן, אנחנו נמצאים עכשיו ביום מיוחד – "אסרו חג". "אסרו" פירושו 'קשרו' – רמז לקשירת התפילין על הזרוע ועל הראש. זה גם מה שכתוב בתניא בימים האחרונים, פרק מא בתניא, על כוונת התפילין – לקשור את הלב ואת המח לקב"ה, שתהיה התקשרות:

ודרך פרט בתפילין ליבטל וליכלל בחי חכמתו ובינתו שבנפשו האלהית בבחי חכמתו ובינתו של א"ס ב"ה המלובשות דרך פרט בפ' קדש והיה כי יביאך דהיינו שלא להשתמש בחכמתו ובינתו שבנפשו בלתי לה' לבדו וכן

"לכתחילה אריבער" בשמחה

שמואל שי' נקרא על שם הרבי המהר"ש. הרבי מכנה אותו על שם הפתגם הידוע שלו, "לכתחילה אריבער" ("העולם אומר שאם אי אפשר לעבור מלמטה צריך לקפוץ מלמעלה, אך אני אומר 'לכתחילה אריבער'"¹). לדרגה של "לכתחילה אריבער" מגיעים על ידי עבודת השי"ת בשמחה רבה, "עבדו את הוי' בשמחה"².

נרשם (מהקלטה) ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. הנחת תפילין שמואל שי' הרמתו. כ"ב ניסן תשפ"א – כפ"ח.

א ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א עמ' תריז; לקו"ש ח"א עמ' 124. ועוד.

ב עוד על הקשר בין השם שמואל לעבודת "לכתחילה אריבער" ולמדת הנצח – בכלל, ובהקשר של הבחור ברי המצוה בפרט – דבר הרב ביום ברי המצוה, כ"ב סיון השתא.

ג תהלים ק, ב.

"אחד". או שהן יוצרות את המלה **עד** – "עד הוי' בכס"^ב, "אתם עדי נאם הוי"^ג, מעידים על אחדות ה' – או את המלה **עד**.

אצל מי שהוא "לכתחילה אריבער" העד הוא "עד ועד בכלל". יש בחינה של "עד ולא עד בכלל" – כל הזמן מצפים למשיח, הולכים עובדים על משיח, אבל עדיין לא מגיע, לא עד בכלל. אבל כתוב בחסידות^ד שכל הענין שרוצים עכשיו משיח, ביאת המשיח ממש, היינו "עד ועד בכלל" – שיהיה, לא רק שכל הזמן הולכים לקראת, מתקדמים, אלא שמגיעים.

"אברם הוא אברהם" –

"עד ולא עד בכלל" ל"עד ועד בכלל"

ליהודי הראשון, כשעוד נקרא אברם, נאמר "לך לך וגו' אל הארץ אשר אראך"^ט. אחד כך, כאשר נכנס לארץ, נאמר "ויעבד אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה והכנעני אז בארץ"^י. כל הפסוק – "ויעבד אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה והכנעני אז בארץ" – עולה בגימטריא **לב** פעמים **עד** (ב פעמים "עד" מפורש ועוד **ל** פעמים "עד" בגימטריא), אך כל עוד ש"הכנעני אז בארץ" אין ה"עד" של אברם "עד ועד בכלל" אלא "עד ולא עד בכלל" (הוא עדיין לא זוכה עדיין להוליד בנים ולרשת את הארץ בפועל).

רק כאשר **אברהם** זוכה לקבל את תוספת אות ה"ה בשמו, בקיום מצות ברית מילה^י, ולהיות שלם בכל **רמח** אבריו^י (כנגד **רמח** מצות עשה של תורתנו הקדושה, ששרש כולן אהבת השי"ת^י, "חסד לאברהם"^י) – אזי הוא זוכה

ליבטל ולכלול בחי' הדעת שבנפשו הכולל חו"ג שהן יראה ואהבה שבלבו בבחי' דעת העליון הכולל חו"ג המלוּבש בפ' שמע והיה אם שמוע והיינו כמ"ש בש"ע לשעבד הלב והמוח כו' אדמו"ר הזקן כותב כאן שעיקר מח הדעת הוא חסדים וגבורות. בקבלה^י הרמוז העיקרי של המלה **חג** הוא ראשי תבות חסד-גבורה. לפי הרמז הזה, "אסרו חג" היינו לקשור את החסדים והגבורות. יש ביאור מאבא של הרבי^י, בו הוא כותב שמכל החגים, בחג הפסח הכלל הוא חסד וכל פרט שבו הוא גבורה – זהו החג העיקרי שמחבר יחד את החסדים והגבורות, כמו התפילין. היום אנחנו ב"אסרו חג" פסח.

להמשיך את ה"אחד" עד הארץ –

"עד ועד בכלל"

בתפילין דמארי עלמא^י, התפילין של הקב"ה, כתוב "ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ"^י. באות הראשונה של המאמר ששמואל חזר עכשיו^י כתוב שהיינו מה שאנחנו, "עמך ישראל", ממשיכים את ה"אחד" שיהיה למטה "בארץ". "אסרו חג" מתחיל **אח** וצריך **ד** כדי להשלים ל"אחד". איפה ה"ד"? הפסוק אומר "אסרו חג בעבתיים עד קרנות המזבח"^י – ה"ד נמצאת במלה "עד". באמת כתוב^י שכאשר אומרים "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"^י יש שתי אותיות גדולות – ה"ע של "שמע" וה"ד של

ד מחברת הקדש שער יצי"מ.

ה לקוטי לוי יצחק על פסוקי תנ"ך ומחז"ל – פסחים ה, א (עמ' קג ואילך). הביאור נלמד ונתבאר בשיעורים: ח"י ניסן תנש"א (נדפס בתשובת השנה מאמר "הכלל והפרט"); שיעורי כ"א וכ"ח אלול ס"ז; ו' תשרי וכ"ז תשרי ס"ח; כ"ח ול' מרחשון ע"א.

ו ברכות ו, א.
ז שמואל"ב ז, כג. ראה ספר גימטריא (אורבך וזכסלר, ירושלים תש"מ) מאמר "בסוד תפילין".

ח מאמר ד"ה "איתא במדרש תילים" תרנ"ג.

ט תהלים קיח, כז.

י זהר ח"ג רלו, ב. ראה סידור עם דא"ח שער הק"ש עז, ג ובכ"מ בחסידות.

יא דברים ו, ד.

יב שמואל"א יב, ה.

יג ישעיה מג, י.

יד ראה מעין גנים ח"ג ממאמר "הדילוג לגאולה" הערה סג.

טו בראשית יב, א.

טז שם פסוק ו.

יז ראה רש"י על בראשית יז, א.

יח כמבואר שם.

יט תניא פ"ד.

כ מיכה ז, כ.

חבלי עבותות אהבה

מה פירוש המלה "בעבותים"? עבותים הם חבלים עבים. בכלל, מהו פשט הפסוק "אסרו חג"? מהו חג כאן? קרבן חגיגה, בהמה. צריך לאסור את הקרבן בעבותים, בחבלים, בשביל להביא את הקרבן, את הבהמה, עד קרנות המזבח^{לב}. את "עבותים" אנחנו מפרשים, לפי הביטוי בתניא^{לג} ובכלל, "חבלי עבותות אהבה". "עבותות" היינו התקשרות – חבלים עבים וחזקים, שאדם מקושר באהבת ה' – "לית פולחנא כפולחנא דרחימותא"^{לד}.

כשאתה מניח תפילין צריך לאסור את החג, החסדים והגבורות, שהם בעצם בעיקר מח הדעת – חכם ומבין אתה לפני כן, אבל עיקר הבר-מצוה הוא לקבל דעת. אמרנו אתמול^{לה} שלקבל דעת היינו לדעת במה להשקיע את הכחות שלי. אחד יכול להיות חכם והוא משתמש בחכמה לכל מיני דברים שהם סתם. נתנו דוגמה, שאחד מאד חכם לומד משחקי מחשב – סופר-חכם. זו דוגמה למישהו חכם שאין לו דעת – הוא לא יודע בשביל מה ה' נתן לו חכמה. כל הענין של בר-מצוה הוא שאתה חכם – וצריך לדעת במה להשקיע את החכמה שלך, את השכל שלך. שוב, בתוך הדעת יש חסדים וגבורות. אדמו"ר הזקן כותב – פרק התניא שלומדים עכשיו – שהיינו אהבה ויראה. את החסדים והגבורות צריך לקשור, "אסרו", בחבלים חזקים, "עבותים", שהעיקר הוא עבותות אהבה לה', "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך"^{לו}.

להאיר את עבודת האתכפיה

הפסוק מסיים "עד קרנות המזבח":

לח, יא).
 לב רש"י ורד"ק שם.
 לג אגה"ק כז.
 לד זהר ח"ג רסז, א.
 לה ראה שיעור ליל שש"פ (נדפס בגליון תז"מ – ראה שם עמ' 9) וסעודת משיח השתא.
 לו דברים ו, ה.

לדרגת "עד ועד בכלל" (היינו הכח ללכת לפני השי"ת, להוביל את ההשגחה העליונה כביכול, כמו שנאמר "התהלך לפני והיה תמים"^{לא}).

כל זה רמוז בפסוק שלם בתחלת דברי הימים – "אברם הוא אברהם"^{לב} – בגימטריא "עד ולא עד בכלל" (בחנית אברם) "עד ועד בכלל" (בחנית אברהם)! והיינו מה ש"אברם אינו מוליד אבל אברהם מוליד"^{לג} – להוליד היינו להגיע ליעד בפועל ממש.

"אל הוי' ויאר לנו"

נחזור לפסוק "אל הוי' ויאר לנו אסרו חג בעבתיים עד קרנות המזבח". אם קשרנו את הפסוק להנחת תפילין, נסביר גם את ההתחלה שלו בהתאם – "אל הוי'" רומז לתפילין של יד ותפילין של ראש, כפי סדר הנחתן:

שם "אל" הוא כנגד תפילין של יד, אותן מניחים כנגד הלב^{לד} בו מאירות המדות, החל ממדת "חסד אל כל היום"^{לה} (שהיא "יומא דאזיל עם כולהו יומין"^{לו}, המדה המלווה את כל המדות). שם "הוי'" הוא כנגד תפילין של ראש – בראש מאירים המוחין, שהם שמות הוי"^{לז}. על ידי קשירת הלב והמח, "אל הוי'", זוכים ל"ויאר לנו" – גילוי אור ה' בעינים ("ומתוק האור וטוב לעינים לראות את השמש"^{לח}) ובפה ("פתח פיך ויאירו דבריך"^{לז}), "והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת הוי' בפיך"^ל (ומהעינים מאיר האור גם ללב, "מאור עינים ישמח לב"^{לא}).

כא בראשית יז, א.
 כב דברי הימים א, כז.
 כג מדרש אגדת בראשית פל"ז.
 כד מנחות לז, ב.
 כה תהלים נב, ג.
 כו ראה זהר ח"ג קג, איב. ע"ח שכ"ה דרוש ב.
 כז ראה שעה"כ דרוש א מדרושי התפילין, ע"ח שכ"ב פ"א (מ"ק) ובכ"ד.
 כח קהלת יא, ז.
 כט ברכות כב, א.
 ל שמות יג, ט.
 לא משלי טו, ל (קשר בין אור העינים והלב ראה גם תהלים

אתה צריך לעשות

עבודת מזבח,
לזבוח את היצר,
עד שיקרין, שיאיר,
שיהיה שמח. כל
פעם שאתה נותן
מכה ליצר הרע
- אתה מחייך, זה
"קרנות המזבח"

להאיר לארץ את אחדות ה' – להכניס למח, ללב ולעולם כולו את ה"שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" שכתוב בתפילין של יד ותפילין של ראש ("אל הוי' ויאר לנו"). איך עושים זאת? צריך "אסרו חג", לאסור-לקשור את החסדים והגבורות, שהם גם הדעת שבמח, המיקוד של הכשרונות שה' נתן לי לרצון ה', וגם האהבה והיראה שבלב.

הקשירה הזו היא "בעבתים", בחבלי עבודות אהבת ה' (הקיום של הפסוק הבא אחרי "שמע ישראל", "ואהבת את הוי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך"). אז אפשר להגיע "עד" – "עד ועד בכלל" – "קרנות המזבח", כפית היצר בצורה כל כך מאירה ושמחה שהופכת את האתכפיא עצמה לאתהפכא ומחדירה את אחדות ה' "בארץ" התחונה.

שאתה תזכה ושנחנו נזכה למסר הזה של היום, של "אסרו חג בעבתים עד קרנות המזבח". לחיים לחיים. "ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ" – להמשיך את ה"אחד" למטה, אלה התפילין של ה'.

כמו שאמרנו כבר על ה"עד" – צריך שיהיה "עד ועד בכלל", והיד של "עד" משלימה כאן את ה"אחד" ("אסרו חג... עד").

מהן "קרנות המזבח"? "מזבח" היינו עבודת המזבח, שאדם זובח את יצרו¹. מה פירוש "קרנות המזבח"? קרן היא אור, קרן אורה, כמו שקרן אור פני משה², הקרנה. העבודה שלנו ב"קרנות המזבח" היא הקרנה

של האתכפיא שלנו, עבודת ה"מזבח", ובעצם, אז האתכפיא הופכת להיות אתהפכא. אתה צריך לעשות עבודת מזבח, לזבוח את היצר, עד שיקרין, שיאיר, שיהיה שמח. כל פעם שאתה נותן מכה ליצר הרע – אתה מחייך, זה "קרנות המזבח".

סיכום

נסכם: בהנחת תפילין העבודה שלנו היא

לז' כמבואר בריבוי ספרי חסידות (ראה פרי הארץ מכתב מג ובכ"ד באורח לחיים, בבית אהרן, בצמח צדיק, בשם משמואל, בתפארת שמואל ובאמרי אמת) על יסוד מאחד³ל בסנהדרין מג, ב. לח שמות לד, ל.

הלומד על מנת לעשות | צידה לדרך

- ♦ עבודת "לכתחילה אריבער" היא על ידי שמחה.
- ♦ כשנמצאים בשמחה – אין מניעות בעבודת ה'.
- ♦ "אסרו חג" היינו שעבוד המח והלב (בהם יש חסדים וגבורות) בקשירת התפילין.
- ♦ החתירה לביאת המשיח היא להגיע "עד ועד בכלל".
- ♦ המעבר מ"אברם" ל"אברהם" הוא מ"עד ולא עד בכלל" (בראית הארץ ומעבר בה) ל"עד ועד בכלל" (בהעמדת זרע וירושת הארץ).
- ♦ תפילין של יד ותפילין של ראש מגלות אור בעינים ובפה.
- ♦ ההתקשרות לה' היא בעיקר בחבלי עבודות אהבה.
- ♦ דעת היא הידיעה במה למקד את החכמה והבינה שנתן לי ה'.
- ♦ את עבודת האתכפיא יש להאיר בשמחה.

שיעור

שיעור בר מצוה

תיקון הנצח

קיצור מהלך השיעור

בבר מצוה לנכדו של הרב, שנקרא **שמואל**, קשר הרב בין הנהגת "**לכתחילה אריבער**" של הרבי מהר"ש, שנקרא שמואל, ל**תיקון מדת הנצח** על ידי שמואל הנביא (כשהכל התקשר באופן מופלא לרמז של תאריך ברי המצוה). ענינה של ספירת הנצח הוא **בטחון** פעיל ויוזם, הנדרש לשם **כיבוש ארץ ישראל והבאת הנאולה**. שם הנצח, "הוי" צבאות", מלמד שהמקור הנפשי ליזמה הוא **רחמים עצומים** על עם ישראל ועל השכינה שבנלות.

הנצחיות של מלכות בית דוד¹ – "רמה קרני בהוי"². שמואל משח גם את שאול וגם את דוד, אבל הנצחיות היא של דוד המלך, "דוד מלכא משיחא", "דוד מלך ישראל חי וקים". לשמואל דווקא יש את הכח למשווח את מלך המשיח. בין הרביים מהר"ש הוא הנצח. אם שבעת הרביים של חב"ד הם כנגד הז"ת, מחסד עד מלכות (שאז הרבי הוא מלכות והרבי הקודם הוא יסוד), הרבי הרביעי – שהוא בעצם האמצעי בשבעה – הוא הרבי המהר"ש, שהוא ספירת הנצח. כנראה הצמח-צדק חשב גם על זה, בין היתר, כאשר נתן לו את השם שמואל³.

"לכתחילה אריבער" – תיקון הנצח

הבר מצוה שלנו, שמואל שי, נקרא על שם הרבי המהר"ש. צריך לנגן את הניגון שלו, "לכתחילה אריבער". הרבי מכנה את הרבי המהר"ש על שם הפתגם שלו, "לכתחילה אריבער"⁴. "לכתחילה אריבער" זו מדת הנצח, אותה תקן שמואל. כתוב⁵ ששמואל הרמתי תקן את מדת הנצח – "וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם"⁶. מדת הנצח היא "לכתחילה אריבער". בעצם, מדת הנצח היא

נרשם ע"י איתאל גלעד. לא מוגה. בר מצוה שמואל שי הרמתי. כ"ב סיון תשפ"א - כפ"ח.

א ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א עמ' תריז; לקו"ש ח"א עמ' 124. ועוד.

ב שער הפסוקים תחלת שמואל"א.

ג שמואל"א טו, כט.

ד ראה מגילה יד, א.

ה שמואל"א ב, א.

ו ר"ה כה, א.

ז ראה ספר התולדות אדמו"ר מהר"ש עמ' 22.

שלך, הרה"ח ר' משה צבי סגל ע"ה – שתזכה ללכת בדרכו – שקודם עליו לפעול בשטח ואח"כ לדווח לרבי...

הנושא שייך גם לפרשת שבוע – כתוב שזה תיקון חטא המרגלים. הפרשה היא "שלח לך" – "שלח לך" לדעתך, אני איני מצוה לך, אם תרצה שלח". מה זה? כל דבר ה' מצוה למשה מה לעשות! מה פירוש "שלח לך"? זו סוגיא גדולה בחסידות. כתוב¹ שבשביל לכבוש את ארץ ישראל צריך לקחת יזמה, גם משה רבינו. אני לא אומר לך – אתה מבין שזה מה שצריך לעשות? תעשה אותו. זה בדיוק מה שמשה רבינו עשה, וגם דרש מהמרגלים, אבל המרגלים חטאו, נפלו. כל הענין של גאולת הארץ והבאת משיח צריך יזמה – לקחת יזמה של קדושה. ליזמה של קדושה קוראים בטחון פעיל. בטחון סביל הוא שאני בטוח שכל מה שה' עושה הוא טוב, ו"טראכט גוט וועט זיין גוט"², 'חשוב טוב יהיה טוב' – זהו הוד, בטחון סביל. אבל בטחון פעיל הוא שאני לוקח יזמה, וזו מדת הנצח – ככה מנצחים, בלי זה אי אפשר לנצח. ה' ברא אותנו פה למטה בשביל שננצח. יהודי הוא "חלק אלוה ממעל ממש"³ ויש לו כח לזיום, כמו אברהם אבינו, להוביל את המהלך של הקב"ה. אם כן, שוב, זהו יום מאד מיוחד – יום ה-**נצח** של השנה, **כב סיון**, שהוא בדיוק התיקון של שמואל, "וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם".

נצח־שמואל – סוד "הוי' צבאות"

כמה עולים ביחד **נצח** ועוד **שמואל**? זהו החשבון הכי פלאי – 525. לכל ספירה, לפי הקבלה, יש שם קדוש⁴, שם של הקב"ה. השם הקדוש של נצח והוד הוא צבאות – לשון צבא,

יש רמז יפהפה ביום ההולדת שלך, היום, כב סיון: כמה שוה **כב סיון**? [148] **נצח**! זהו בדיוק התיקון של שמואל. אז צריך להבין יותר מהו נצח. נצח הוא "דידן נצח" – צריך לנצח, סוף כל סוף, את כל המניעות, כל העיכובים, כל מה שעומד בפני משיח. צריך לנצח הכל! איך מנצחים? על ידי אמת. **כב** הוא רמז ל-**כב** אתון דאורייתא שנתנה בחדש **סיון**. זו משמעות מיוחדת ל-**כב** סיון, ששייך למתן תורה, אז צריך לנצח בכח התורה, התורה הנצחית, תורת אמת.

כיבוש הארץ – "התהלך לפני"

כתוב בחסידות⁵, ואנחנו אוהבים להסביר⁶, שנצח והוד נקראים "בטחות" – "בטחות חכמה" – שתי בחינות של בטחון בה', בטחון פעיל ובטחון סביל. בטחון פעיל הוא שאתה קם ויוזם ועושה, משהו שלא אמרו לך לעשות ואתה הוא היוזם, כמו אברהם אבינו שה' אומר לו "התהלך לפני והיה תמים"⁷. היהודי הראשון הוא יהודי בכך שהוא יוזם וכאילו מוביל את הקב"ה, "התהלך לפני והיה תמים". בנח כתוב רק "את האלהים התהלך נח"⁸, הוא זורם יחד עם **אלהים**, בגימטריא **הטבע**, אבל מי שקם ומוביל הוא אברהם אבינו⁹. כך אמר הרבי לסבארבא ח ראה מאמרי אדה"ז כתובים ח"ב עמ' ריז; ביאור ד' אדמאמ"צ פרשת וארא.
ט סוד ה' ליראוי ש"א פ"ו. ובכ"מ.
י איוב לח, לו.
יא בראשית יז, א.
יב שם ו, ט.
יג ראה רש"י שם. לב לדעת מאמר "אמונה ובטחון" סופ"ד.

נצח הוא "דידן"

נצח" – צריך לנצח, סוף כל סוף, את כל המניעות, כל העיכובים, כל מה שעומד בפני משיח. צריך לנצח הכל! איך מנצחים? על ידי אמת. צריך לנצח בכח התורה הנצחית, תורת אמת

יד וראה רוחו של משיח עמ' קצג ואילך.
טו אג"ק אדמו"ר הרי"צ ח"ב עמ' תקלז; ח"ז עמ' קצד.
טז תניא פ"ב (ומופיע כן בשפע טל, הקדמה בן מאה שנה). ע"פ איוב לא, ב.
יז זהר ח"ג י, בי"א, א.

מרחם על השכינה, אני מרחם על הקב"ה, "שכינתא בגלותא"^{כב}. המדה הכי עצמית בנפש היא רחמים, שם הוי' (שם העצם), והנצח, שהוא הבטחון הפעיל, לקחת יזמה, הוא הוי' צבאות – כלומר, שמתוך רחמים, הוי', אני יוצא לקרב, צבאות. זהו סוד "כי מרחמם ינהגם"^{כד} – "כי מרחמם" בגימטריא **משיח**, "ינהגם" אותיות **מנהיג**, מצד מדת הנצח, היוזם והמוביל.

הקרב אצל הרבי הוא לשון קירוב – יש קרב להלחם ויש קרב לקרב. עיקר הקרב שלנו, בתור חסידי חב"ד בכלל, הוא קרב כדי לקרב את כל עם ישראל ואת כל באי עולם לקב"ה, לתורה. אלה עניינים מאד מכוונים של השם שלך ושל יום ההולדת, ה"מזל גובר" שלך.

המשכי חסידות

נאמר עוד משהו בקשר לרבי המהר"ש: חוץ מזה שהרבי המהר"ש הוא "לכתחילה אריבער", בטחון פעיל כנ"ל, יש לו ענין מיוחד בחסידות. בעזרת ה', כמו שלמדת עכשיו טוב את המאמר הזה, תלמד הרבה מאמרים, והרבה מאמרים של הרבי המהר"ש. הרבי פעם אמר שמי שרוצה להיות קשור אלי שילמד את המאמרים של הרבי המהר"ש, כי אני לומד אותם – מי שרוצה להיות קשור אלי שילמד מה שאני לומד.

מה חידש הרבי המהר"ש בחסידות? החידוש שלו שהוא הרבי הראשון שאמר 'המשכים'^{כג}. אחר כך, הבן שלו, הרבי הרש"ב, פתח זאת מאד-מאד, אבל עד הרבי המהר"ש לא היה כזה מושג. אצל אדמו"ר הזקן, אדמו"ר האמצעי ואדמו"ר הצמח צדק לא היו 'המשכים' – היו

אני צריך ליזום,
אבל היזמה באה
מאיזה כח מניע
בנפש - מאיפה
אני יוזם? למה
אני יוזם? אני יוזם
כי אני מרחם. אני
מרחם על עם
ישראל בגלות,
צריך להוציא אותו!

צבאות ה' – אבל בפרט השם של הנצח הוא הוי' צבאות והשם של ההוד הוא אלהים צבאות. הוי' צבאות – שהוא גם "צבאות הוי"^{כח} – הוא בדיוק המספר הזה, **שמואל-נצח**, שמואל ינצח, שמואל יוביל.

איך הוא מנצח? זה ה"לכתחילה אריבער" של הרבי המהר"ש, ה"שלח לך" – לדעתך של משה רבינו, צריך דעת חזקה. יש הביטוי בחסידות

ש'לא תמיד אפשר לעבור על גשר של ברזל'^{כט}. הבטחון הפעיל הוא לבטוח גם כשזה לא בטוח, שעל פי טבע נראה לא בטוח – לא גשר של ברזל – אבל הולכים על זה! ליזום. זה בדיוק מה שהרבי רוצה מהחסידים שלו. החסידים שלו הם בעלי מסירות נפש, הולכים לא תמיד על בטוח – וזהו הבטחון האמתי שלהם, כך הם מנצחים וכך הם מביאים את המשיח.

עוד פעם, השם הקדוש של ספירת הנצח הוא שם הוי' צבאות. שם הוי' הוא שם הרחמים, כתוב "איהו בנצח"^כ – "איהו" היינו תפארת (שייך ליום ההולדת של הרבי המהר"ש, תפארת שבתפארת), רחמים, וכשהרחמים מאירים בתוך הנצח זהו שם הוי' צבאות, השם שעולה **שמואל** ועוד **כב סיון**. מהם הרחמים? אני צריך ליזום, אבל היזמה באה מאיזה כח מניע בנפש – מאיפה אני יוזם? למה אני יוזם? אני יוזם כי אני מרחם. אני מרחם על עם ישראל בגלות, צריך להוציא אותנו! יש ווארט של אדמו"ר הזקן^{כא} על הפסוק בתהלים "רחמיך רבים הוי"^{כב} – "גאט אויף דיר אליין איז גרייס רחמנות". אני

יח שמות יב, מא.

יט ראה שיחת י"ב תמוז תשי"ג (תורת מנחם ח"ט עמ' 63).

כ ע"ח שער הכללים פ"א. ובכ"מ.

כא כפי שנמסר מרבי נחמן מברסלב (אבניה ברזל אות מט).

כב תהלים קיט, קנו.

כג זהר ח"א רסז, א; ח"ב ג, א. ובכ"מ.

כד ישעיה מט, י.

כה רצף מאמרים שנאמרו במשך תקופה כאשר כל מאמר ממשיך את קודמו.

הקרב אצל הרבי

הוא לשון קירוב –
יש קרב להלחם
ויש קרב לקרב.
עיקר הקרב שלנו,
בתור חסידי חב"ד
בכלל, הוא קרב
כדי לקרב את
כל עם ישראל
ואת כל באי עולם
לקב"ה, לתורה

מאמרים, כל מאמר קובע ברכה לעצמו. 'המשך' הוא גם נצח – נצח הוא 'המשך', נמשך בלי סוף. הנה"י בכלל הם להמשיך את השפע למטה. בשביל להמשיך למטה, שמתחיל מהנצח, צריך גם בלימוד שלומדים 'המשך' – אני לא גומר מאמר וזהו, מתחיל מאמר חדש, אלא יש עוד מאמר כ'המשך' למאמר הקודם. בעצם, זהו ספר – במקום מאמרים יש ספרים שלמים שכל אחד הוא 'המשך'.

זו גם נקודה חשובה מאד, ללמוד איך להמשיך. נצח הוא להמשיך את הענין עד הסוף, עד גמירא. "המתחיל במצוה אומרים לו גמור"^כ, וה"גמור" הזה, הגמר הטוב, גם שייך לספירת הנצח שמתקן שמואל. הוא גמר את

תכלית הכניסה לארץ ישראל, להמליך מלך^{כז} – "שום תשים עליך מלך"^{כח}. קודם הוא המליך את שאול, שלא החזיק מעמד, אבל חייב להיות קודם שאול, ועל רקע שאול בא דוד מלכא משיחא, שהוא "נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא הנחם".

לחיים לחיים, שתהיה חיל מסור וחיל שמח עם שיר שמח לנצח, דידן נצח! [נגנו "דידן נצח"]

שתהיה כמו הרבי המהר"ש וכמו הרבי וככה נביא את הגאולה.
נגנו "לכתחילה אריבער".

כז שהרי עם כניסת ישראל לארץ חלה מצות מינוי מלך, כמאמר חז"ל ש"שלש מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ: להעמיד להם מלך, ולהכרית זרעו של עמלק ולבנות להם בית הבחירה" (סנהדרין כ, ב).
כח דברים יז, יט.

כו ע"פ ירושלמי פסחים פ"ה ה"ה; ר"ה פ"א ה"ח.

הלומד על מְנַת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ שמואל הנביא תקן את מדת הנצח – דבר המתבטא ב"לכתחילה אריבער" של הרבי המהר"ש.
- ◆ צריך לנצח את כל המניעות מכח תורת אמת, התורה הנצחית.
- ◆ לכיבוש הארץ נדרש בטחון פעיל ויוזם – "התהלך לפני" של אברהם אבינו ו"שלח לך" לדעתך של משה רבינו.
- ◆ יהודי נברא בעולם הזה כדי להוביל ולנצח!
- ◆ בשביל נצחון נדרשת מסירות נפש – ללכת בבטחון גם על מה שלא בטוח.
- ◆ היזמה הטובה, של מנהיג אמת, באה מתוך רחמים – רחמים על עם ישראל שבגלות ורחמים על ה' יתברך – "כי מרחמם ינהגם".
- ◆ הקרב שלנו הוא קרב של קירוב.
- ◆ נצח הוא כח של 'המשך' – חידוש הרבי המהר"ש בחסידות – הכח להמשיך עד גמירא.

שיעור

אמונה ובטחון (33)

"היום יום" – מיקוד הרצון במשיח

קיצור מהלך השיעור

"יסוד שביסוד" בספירת העומר תופס מקום חשוב אצל הרב שנים רבות – עוד מהימים בהם שכנה ישיבת עוד יוסף חי במקומה האמתי, סמוך לציונו של יוסף הצדיק. השנה חל יסוד שביסוד בשבת, ובליל שבת מסר הרב שיעור נוסף בסדרת שיעורי **אמונה ובטחון**. חלקו הראשון של השיעור, שעסק בחבלי משיח, כבר פורסם – וכאן מתפרסם החלק העיקרי, הלימוד בתוך המאמר "אמונה ובטחון" שבספר לב לדעת.

כששאל רבי יהושע בן לוי את המשיח "אימתי אתי מר?" השיב המשיח שיבוא **"היום!"**. השיעורים האחרונים בסדרה **העמיקו בסיפור**, תוך חשיפת **ממדים נוספים** בכוונת המשיח כשאמר "היום" וממילא בעבודת **"היום אם בקלו תשמעו"** הנגזרת מכך עברנו. בהשגחה פרטית, השיעור הנוכחי, שנמסר בימי הספירה, הגיע לביאור נוסח הספירה – **"היום יום..."**. בפרק **א** מוסבר ש"היום יום" היינו המשכה מ"היום" שבכתר, **גילוי אור אין-סופי** שלמעלה מהצמצום, אל תוך ה"יום" המצומצם והמדוד **שלאחר הצמצום**. פרק **ב** הוא מאמר מוסגר יסודי בענין **כח הרצון** – הסבר כיצד מתבטא הרצון, השייך לכשעצמו לכתר העל-מודע, בכל קומות המודע שבנפש, **מושכל-מורגש-מוטבע**, והעמקה בענין "עשה רצונו כרצונך" ו"בטל רצונך מפני רצונו". זהו פרק **מומלץ** במיוחד, גם למי שקשה לו עם חלק מהמושגים בפרקים האחרים. פרק **ג** עוסק בהשתוקקות למשיח ובכח להבאתו דווקא בימי **ספירת העומר**, בין פסח לעצרת. פרק **ד** הוא התבוננות ב**חמש הדמויות** הפועלות בסיפור בגמרא – "אדוננו זה" (השכינה), משיח, רבי שמעון בר יוחאי, אליהו הנביא ורבי יהושע לוי – ובהקבלתן ל**חמש מדרגות הנשמה** נרנח"י. זהו שיעור קצת יוצא דופן בסדרת שיעורי אמונה ובטחון, שמאופיינים ביותר סדר ומיקוד של ה"השכלה" וה"עבודה" שבהם, אך מי שילמד בתשומת לב יראה כי את כל השיעור חוזרת ה**התייחסות הנכונה לרצון** – ההמשכה והמיקוד של הרצון ה'גדול' וה'כללי' במשיח לרצון שיופיע במציאות עולמנו-שלנו.

נזכיר שאפשר לבקש את כל סדרת שיעורי אמונה ובטחון בדוא"ל itiel@pnimi.org.il

א. "היום יום" – המשכה מהכתר למלכות "היום" בספירת העומר

בהשגחה פרטית, בלימוד המאמר "אמונה ובטחון" הגענו לביאור שעוסק בדיוק בזמן שלנו. אנחנו לומדים על המענה של המשיח לרבי יהושע בן לוי ששאל אותו מתי הוא יבוא.¹ המשיח אמר "היום!", וכאשר רבי יהושע בן לוי אמר לאליהו הנביא שהמשיח שיקר לו, שהרי הוא לא הגיע באותו יום, הסביר לו אליהו הנביא שהוא התכוון לפסוק "היום אם בקלו תשמעו".² אמרנו שמכיון שהמשיח אמר "היום", ולא אמר בפירוש "היום אם בקלו תשמעו", הוא התכוון ככל הנראה לעוד הרבה פסוקים וביטויים חשובים של "היום" בתורה, שעל חלקם כבר למדנו בתוך הפרק ובביאורים הקודמים. אנחנו נמצאים בעיצומה של ספירת העומר, לקראת מתן תורה, וכל יום ספירת העומר מתחילה במלה "היום" – "היום... לעומר". הביאור כאן – ביאור ד – מסביר בדיוק את הענין הזה:

ח"היום" הגדול ל"יום" הקטן

הביאור פותח בהסבר לנוסח של ספירת העומר מתוך הסידור עם דא"ח³ – סידור עם דרושים של אדמו"ר הזקן, "דברי אלהים חיים". עיין בסידור עם דא"ח, שער חג המצות [וז"ל: "...היום יום א' לעומר

בכל יום מהספירה מתחילים "היום", ב"ה הידיעה, ואז אומרים "יום" ("יום אחד", "ארבעים יום" וכו') או "מים" ("שני ימים", "שלשה ימים" וכו') – כפי המספר – והכל "לעומר". אדמו"ר הזקן מסביר:

פ' היום הוא יום הגדול שבלתי מוגבל

בחכמה עדיין והיינו שלמעלה מן הדעת בבחי' אנכי מי שאנכי כו'

"יום" בכלל הוא גילוי, כמו "ויקרא אלהים לאור יום"⁴. "היום", ב"ה הידיעה, הוא "יום הגדול" – גילוי של אור אין סוף. בספירות זהו האור של הכתר, שלמעלה מהחכמה, ובכלל זהו אור אין סוף שלפני הצמצום – הגילוי של האור המוחלט, שלמעלה מטעם ודעת. האור הזה הוא בבחינת "אנכי מי שאנכי"⁵ – הגילוי של מתן תורה, לקראתו אנחנו סופרים. הכל בהשראה של מתן תורה – בעוד שבוע. "אנכי" היא המלה הראשונה בעשרת הדברות ("אנכי הוי' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים"), והיא גילוי הרוממות של ה' – יש "אני" ויש "אנכי", ו"אנכי" הוא גילוי הרוממות.⁶ "אנכי מי שאנכי" בגימטריא נושא הפכים – זהו גילוי שלגמרי למעלה מטעם ודעת.

את האור הגדול של "היום" צריך להמשיך לתוך ה"יום":

יום א' הוא לעומר פ' הרי הוא נמשך ומאיר ליום הקטן ומצומצם שבמדת מל'

ה"יום", שהוא קורא לו כאן "יום הקטן", הוא ספירת המלכות. צריך להמשיך את "היום" מהכתר ל"יום" של המלכות – יש ביניהם זיקה, "כתר עליון איהו כתר מלכות"⁷. אפשר לומר סימן, כתוב "ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד"⁸ – "יהיה" ר"ת יום הגדול-יום הקטן (יום הגדול יום הקטן משלימים ל"חי ברבוע, ודוק), שני הימים שביניהם המשכה כאן.

אם צריכים לחבר שני דברים רחוקים צריך ביניהם ממוצע, משהו שעושה את ה"דבק טוב"

ד בראשית א, ה.

ה זרר ח"א קט"ב, (וראב"ע בראשית כז, יט). וראה זהר ח"ג יא, א.

ו שמות כ, ב.

ז ראה מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"ב עמ' תרסח; תורת שמואל תרל"ד עמ' רעג ובכ"ד בדא"ח.

ח הקדמת תקו"ז י"ז, א ("פתח אליהו").

ט זכריה י"ד, ט.

י ישעיה מא, ז.

נרשם (מהזכרון) ע"י איתאל גלעדי. לא מוגה. אמונה ובטחון (33) ח"ב. ש"ק בה"ב, כ"ו אייר תשפ"א – כפ"ח.

א סנהדרין צח, א.

ב תהלים צה, ז.

ג ד"ה "כי ששת ימים" הא' (תיז, ד בהוצאה החדשה).

העומר) "עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו, בטל רצונך מפני רצונו כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך"¹⁷. יחסית, כפי שנראה, "עשה רצונו כרצונך" שייך לספירת הנצח ו"בטל רצונך מפני רצונו" שייך לספירת ההוד – הספירות שאנחנו לומדים עליהן כאן במאמר, הבטחון הפעיל והבטחון הסביל.

בכלל, כתוב שכל מדות הלב הן בעצם רצונות. בדרך כלל מוסבר¹⁸ שרצון הוא כח של הכתר, הראש התחתון של שלשת הראשים של הכתר, אבל כל המדות של הלב הן רצונות¹⁹ (בסוד "ז"א בעתיקא אחיד ותליא"²⁰). יש שני מושגים של רצון – רצון וחפץ. ההבדל הוא שחפץ הוא עם תחושה של תענוג ואילו רצון הוא פשוט דחף, בלי חויה פנימית של תענוג²¹. כשמדברים על הרצונות שיש בלב, הרצונות של המורגש – הספירות חסד-גבורה-תפארת שהפנימיות שלהן היא אהבה, יראה ורחמים, רחמנות – הם יותר חפץ, יש בהם חויה של תענוג (כגון "אהבה בתענוגים"²²). לעומת זאת, הרצונות של המוטבע, של כחות המעשה, הם רצון בלי חויה פנימית של תענוג – פשוט דחף או, יותר נכון, דפוסי התנהגות המוטבעים בנפש. דברנו הרבה פעמים²³ על 'ריבוע קסם' של השרשים בחר-חפץ-רצה, שאפשר לקרוא גם מימין לשמאל וגם מלמעלה למטה:

ב	ח	ד
ח	פ	ץ
ר	צ	ה

בדרך כלל אנחנו מסבירים שהבחירה, החפץ והרצון מכוונים כנגד שלשת הראשים שבכתר

יז אבות פ"ב מ"ד.
יח סוד ה' ליראיו ש"א פ"א ובנספח "ג' רישין שבכתר" (וביאורם בשיעורים בסוד ה' ח"ג עמ' מז ואילך ועמ' רצא ואילך).

יט ראה הנפש פ"ד (עמ' פא-פב).
כ זחר ח"ג רצב, א; ע"ח שיי"ג (אריך אנפין) פ"ב.
כא לקו"ת שה"ש כח, ד ובכ"מ.

כב שה"ש ז, ד.
כג תיקון המדינה הערות לפ"ז הערה טו. ובכ"מ.

ביניהם – איך מחברים את הכתר והמלכות? כמו שנסביר, הכח לעשות את החיבור הוא מדת הבטחון. בטחון הוא גם לשון דבקות ("וטח את הבית"²⁴), והכח של הבטחון הוא להמשיך את "היום" הגדול, היום של המשיח, אל תוך העולם המצומצם והמוגבל שלנו.

להפוך בו מחשוכא לנהורא כו' שהעומר הוא מאכל שעורים כו'...".

התכלית של הכל היא "לעומר", "היום... לעומר". כל המנחות בבית המקדש הן מן החיטים, שהן מאכל אדם, ומנחת העומר היא מנחת שעורים, מאכל בהמה²⁵. יש עוד קרבן אחד מהשעורים, המנחה של אשה סוטה – לכן נוהגים ללמוד מסכת סוטה בימי ספירת העומר²⁶. את האור צריך להאיר עד למאכל בהמה, לנפש הבהמית, כדי להפוך את החשך של הנפש הבהמית לאור. כתוב²⁷ שספירת העמר היא לשון ספירות ובהירות – להמשיך אור, ספירות, לעומר, החשך של מאכל בהמה, ולהפוך אותו לאור.

ב. "לרצנכם" – תיקון הרצון רצון, חפץ ובחירה

הנושא כאן הוא ספירת העומר, שמתחילה מהקרבן קרבן העומר – עומר שעורים – שנאמר בו "לרצנכם"²⁸. כתוב בחסידות, בהמשך הדרושים בסידור עם דא"ח²⁹, ש"לרצנכם" שייך למה שלומדים בפרקי אבות (בימי ספירת

יא ויקרא יד, מב.

יב מנחות סח, ב. ובכ"מ.

יג סוטה פ"ב מ"א. ראה לוח "היום יום" ד' אייר, ובקשר בין ספירת העומר לסוטה: אג"ק ח"ח עמ' תיב; שם ח"ט עמ' עה (ע"פ זחר ח"ג צד, א).

יד ראה ד"ה "בזוהר חיי שרה ע"פ 'ויהיו חיי שרה'" להצ"צ (אזה"ת בראשית קז, א ואילך; ביאורי הזוהר [צ"צ] ח"א עמ' עא ואילך); המשך "בשעה שהקדימו" תער"ב פפ"ג צא"ק קד-קכג, בנ"ש. ובכ"מ.

טו ויקרא כג, יא.

טז שער הל"ג בעומר ד"ה "אתה הצבת" (תמה, אי"ב במהדורה החדשה; ע"י ש"ש גם תמט, ג).

הדעת^{כז}, שענינה התקשרות ודבקות^{כח}. זריזות בנצח, ענף החסד, "זריזותיה דאברהם"^{כט}. שמחה בהוד, "בינה [שמחה] עד הוד אתפשטת"^ל. תשוקה ביסוד, סוד "ואל אישך תשוקתך"^{לא}, "ועלי תשוקתו"^{לב}. ולסיכום:

גבורה	חסד
חיות	אור
תפארת	נצח
דבקות	זריזות
הוד	יסוד
שמחה	תשוקה

בכל אופן, בכללות זהו ציווי ששייך לנצח, לבטחון הפעיל והיוזם (שעל כן מתחיל הנוצר חסד מזריזות, כנגד הנצח כנ"ל) – כמו שכאשר בן אדם רוצה משהו הוא מטכס עצה, תחבולות, ופועל כדי להשיג את מה שהוא רוצה, כך צריך גם ביחס לרצון ה' מאתנו. זהו התוכן של כל מה שלומדים כאן בפרק. אמרנו שבמוטבע יש רצון פשוט, בלי חויה פנימית, ומה שהוא מתאר מלא חויה וחשק – אבל זהו התיקון כאן, המשכה של החפץ ברצון, "איהו [התפארת, המורגש] בנצח"^{לג}.

"בטל רצונך" – רצון הנפש הבהמית ורצון הנפש האלקית

את "בטל רצונך מפני רצונו" מבינים בדרך

כז ע"ח כללי מהרח"ו כ; פע"ח שער הלולב פרקים ב"ג. ע"פ תקו"ז תקון יג (כט, א).
כח תניא ספ"ג. ובכ"מ.
כט חולין טז, א.
ל ע"פ הקדמת תקו"ז ז, א. ראה ע"ח שער הכללים פ"ד; ע"ח שכ"ט (הנסירה) פ"ח.

לא בראשית ג, טז.

לב שיר השירים ז, יא.

לג ע"ח שער הכללים פ"א. ובכ"מ.

– רצון הוא הראש התחתון, חפץ (רצון שיש בו תענוג) הראש השני ובחירה נעוצה בראש העליון, רישא דלא ידע ולא אתידע (לו שייך כח האמונה). כעת הסברנו שהרצון מתגלה במוטבע בנפש והחפץ מתגלה במורגש. איפה מתגלה הבחירה? במוחין, חכמה-בינה-דעת. תמיד שואלים איפה כח הבחירה בנפש ומסבירים שהוא שייך לספירת הדעת – הבחירה היא במוחין^{כד}.

החפץ והרצון הם כמעט מושגים נרדפים והם מתבטאים במודע במורגש ובמוטבע, ששניהם חלק ממדות הלב. הבחירה היא משהו שונה מהותית (גדלות לעומת קטנות – "מוחין" לעומת "עיבור-יניקה"), והיא מתבטאת במושכל, במוחין, השונים מהותית מן המדות.

עשיית רצון ה' בחשק (פירוש הנוצר חסד)

"עשה רצונו כרצונך" זהו הציווי לעשות את רצון ה' כאילו הוא הרצון שלי. כאשר בן אדם רוצה משהו הוא עושה את כל המאמצים עד שהוא משיג את מה שהוא רוצה – וכך צריך להתייחס לרצון ה'. הנוצר חסד מפרש כך, זה לא חידוש שלו – אבל נראה איך הוא כותב זאת, כדרכו, במגוון מילים שמתארות היטב את הענין – "עשה רצונו" בזריזות ותשוקה ושמחה ודביקות ואור וחיות, כמו שאתה עושה 'רצונך'. הוא אומר כאן ששה דברים – זריזות, תשוקה, שמחה, דביקות, אור, חיות – שיש לכוונם כנגד הו"ק (ההקבלה כאן בקיצור, ודוק היטב):

אור בחסד, האור נברא ביום הראשון של מעשה בראשית, יום החסד.

חיות בגבורה, "והחיות רצוא ושוב"^{כה}, דופק החיים שייך לגבורה, כנודע^{כו}.

דבקות בתפארת, נשמת התפארת היא

כד ראה ספר הנפש פ"ז עמ' קכג. ועוד.

כה יחזקאל א, יד.

כו ראה רפואה שלמה עמ' 67, ובכ"מ.

הפחות לשבת בחדר ולעסוק בתורה. "בטל רצונך מפני רצונו" הוא לבטל את הרצון הטבעי של הנפש האלקית לרצון של ה' שרוצה ב"דירה בתחתונים"^מ – לא לצאת מהעולם, ולא להסתגה, אלא לעסוק בתיקון עולם. מכאן מובן למה צריך "כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך" – אם יוצאים להתעסק בתיקון עולם נתקלים בהרבה התנגדות וצריך "שיבטל רצון אחרים".

דרך אגב, של מי המימרא "עשה רצונו כרצונך וכו'?" זהו המשך דברי רבן גמליאל בנו של

רבי יהודה הנשיא. בהמשך אותה משנה יש מאמר של הלל. באיזה הלל מדובר? המפרשים דנים בזה. אם הכוונה להלל הזקן^{מא} – זו קפיצה של שמונה דורות אחורה. לכן יש מפרשים שהכוונה להלל מצאצאיו של רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא. הרמ"ע מפאנו אומר^{מב} שנתגלה לו ברוח הקדש – שזהו מאמר של הלל נשיאה, שתקן את הלוח העברי.

עד כאן מאמר מוסגר שנכנסנו אליו בגלל הענין של "לרצונכם" בספירה.

ג. הבאת המשיח בין פסח לשבועות מאמנה לבטחון

שוב, ה"היום" הוא הגילוי שלמעלה מהשכל, שלפני הצמצום, וצריך להכניס אותו לתוך ה"יום". אמרנו שהכח המדביק הוא הבטחון. הנצח, הבטחון, הוא סוף קו הימין, והחכמה היא תחלת קו הימין:

מ תנחומא נשא טז; תניא פל"ו.

מא כך משמע בספר יוחסין ובסדר הדורות.

מב עשרה מאמרות מאמר חיקור דין ח"ב פ"ט. הובא בנוצר חסד על המשנה.

לפי הפירוש על דרך הפשט עד כאן, "עשה רצונך כרצונו" היינו להגיע להשוואת הרצון שלי עם הרצון של ה', "אתהפכא", ואילו "בטל רצונך מפני רצונו" היינו עבודת ה"אתכפיא", לכפות את רצונות הנפש הבהמית

כלל כמתייחס לרצונות הלא טובים שלנו, הרצונות של הנפש הבהמית, התאוות. מה פירוש "כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך"? יש כמה פירושים מי הם ה"אחרים" כאן:

אולי הם המונעים והמתנגדים, יש "אחרים" שמונעים מחוץ לאדם ויש גם "אחרים" בתוך האדם ("אלהים אחרים" פנימיים^{לד} – "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני^{לה}"), מניעות פנימיות.

יש פירוש^{לו} ש"אחרים" הם כחות הטבע – המציאות שיכולה להפריע לרצון של האדם, אולי המלאכים.

אבל יש גם פירוש^{לז} ש"אחרים" היינו לשון סגי-נהור שמתייחסת לקב"ה בעצמו – מי שמבטל את הרצון שלו זוכה להיות צדיק שמתקיים בו "הקב"ה גוזר וצדיק מבטל"^{לח} (וכידוע ש"צדיק גוזר והקב"ה מקיים" בנצח ואילו "הקב"ה גוזר וצדיק מבטל" בהוד), ה' מבטל את רצונו מפניו.

לפי הפירוש על דרך הפשט עד כאן, "עשה רצונך כרצונו" היינו להגיע להשוואת הרצון שלי עם הרצון של ה', "אתהפכא", ואילו "בטל רצונך מפני רצונו" היינו עבודת ה"אתכפיא", לכפות את רצונות הנפש הבהמית. אבל יש פירוש^{לט} יותר עמוק ב"בטל רצונך", שלא מדובר רק ברצונות של הנפש הבהמית, אלא גם ברצון הטבעי של הנפש האלקית – הטבע של הנפש האלקית הוא "רצוא", היא לא רוצה להיות בעולם הזה, היא רוצה לצאת ממנו, או לכל

לד לקו"ת האינינו עב, ד, ובכ"מ.

לה שמות כ, ג.

לו ראה מגיד דבריו ליעקב סימן קכג.

לז ראה פירוש הרע"ב על אתר.

לח ע"פ מו"ק טז, ב; תנא דבי אליהו רבה פ"ב.

לט פלה"ר שה"ש ד"ה הראשון (ביאור שלו נדפס בגליון נשא השתא).

— גילוי שהצמצום לא כפשוטו, מיסודות תורת החסידות של מורנו הבעל שם טוב^מ.

הפנמת האמונה, שתהפוך לבטחון, מתחילה — כנ"ל — מהחכמה:

שהוא ע"י ההתעצמות בבחינת "היום" גופא להמשיכו בחכמה בסוד כח מה — תקיפות הבטול כנודע, ובסוד תפלין של ר"ת כמו שיתבאר וד"ל].

כתוב בזהר^{מח} שהמלה היא **חכמה** היא **כחמה**, "מה" היינו בטול (כמו שמשה רבינו אומר "ונחנו מה"^{מט}) ו"כח" הוא תקיפות. הפנמת האמונה הופכת את הבטול לתקיף — תקיפות הבטול, ביטוי של הרבי הריי"צ^צ. בסוף המשפט כתוב כאן על תפלין של רבינו תם — נושא שקצת דברנו עליו^{כא} ומבואר עוד בהמשך — יותר שייך לבנים.

"נעשה אדם' נאמר בעבורך"

הביאור מתייחס לכל ספירת העומר, "היום יום" שבכל אחד מהימים, וגם ליום המיוחד של ספירת העומר — שאנחנו כבר אחריו — ל"ג בעומר:

עיקר גילוי בחינת "היום" הוא ב"לג בעמר, שע"י העבודה דהוד שבהוד [הספירה של ל"ג בעמר] זוכים לגילוי רזין דרזין דאורייתא — גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך" — בסוד "את ה' האמרת היום", ע"י הזדככות העמר להפוך אמר [עיין בסוד ה' ליראיו שער "ארבעה עולמות" עמ' קסג].

יש כלל אצלנו^{כב} שהפנימיות של כל מלה ב"ע

והנה ידוע שהחכמה הוא ענין ראשית הגלוי שע"י נקודת הצמצום הראשון,

החכמה היא גם "ראשית הגלוי"^{מג}, והיא גם נקודת הצמצום הראשון. ידוע^{מד} שאותיות שם הוי' ב"ה הן בסוד צמצום-התפשטות-המשכה-התפשטות — ה"י, תחלת הגילוי של שם הוי', היא צמצום. כמו רב שמצמצם את השכל שלו כדי 'להמציא' את נקודת ההשכלה שהוא יכול ללמד את התלמיד^{מה} — הצמצום מוציא את הנקודה שממנה יתפשט כל הגילוי.

ומה שלמעלה מן החכמה בעצם היינו עצמות אוא"ס ב"ה שלפני הצמצום, והוא הנקרא "היום". ומושג הוא בסוד האמונה שע"י אכילת מצה, מיכלא דמהימנותא, כמבואר שם. גם את מה שמעל השכל, שלפני הצמצום הראשון, אנחנו יכולים להשיג — בכח האמונה (הכח העליון שבכתר). אנחנו לא מבינים או משיגים את מה שלפני הצמצום, אבל אנחנו מאמינים בו.

אך כאשר האמונה "נאכלת" ו"מתעכלת" בפנימיות אברי הגוף ממש אזי הופכת היא לבטחון חזק מאד, שהוא עיקר הכח להמשיך ולחבר את בחינת "היום" לבחינת "יום וגו'", בפסח אוכלים מצה, שנקראת "מיכלא דמהימנותא"^{מו}. אכילה היא מה שקוראים היום הפנמה. כאשר מפנימים את האמונה היא הופכת לבטחון חזק — בטחון שמה שמאמינים בו יכול להתממש, עומד להתממש בפועל. במלים אחרות, אחרי הצמצום אנחנו מאמינים שיש אור אין סוף — אבל לא רואים אותו, יש הסתרות על מה שמאמינים בו. הבטחון הוא גילוי שגם בתוך הצמצום אפשר גלות את האור שלפני הצמצום

מג ראה ע"ח ש"ב (דרושי אבי"ע) פ"א. ומבואר בכ"מ בחסידות.

מד ראה תניא, אגרת התשובה פ"ד; תו"א לך יג, ב"ג; לקו"ת בשלח א, א ואילך; סוד ה' ליראיו ש"ב פ"ד; ש"ב פ"ב. וברבי מקומות.

מה ראה לקו"ב לשער היחוד אותיות דח"ט (קעד, ב) ובכ"ד בדא"ח.

מו ראה זהר ח"ב קפג, ב.

מז ראה גנזי נסתרות חלק אור ישראל אגרת נה (וכן שומר אמונים הקדמון יוכוח שני פל"ד ואילך; פל"ט; פמ"ג. ועוד).

מח זהר ח"ג כח, א; לד, א; רלה, ב; זהר חדש לד, א; הקדמת תקי"ז ד, א. ובכ"מ.

מט שמות טז, ד"ח.

נ ד"ה "פתח אליהו" תש"ב פ"ב (סה"מ תש"ב עמ' 80). ראה מאמרי כ"ק אדמו"ר מלובאוויטש המבוארים במאמר "בבילה ההוא נדה שנת המלך" הערה ה (וכן בהערות כז, צ וצה שם).

נא בשיעור כ"ה שבט תשע"ט (אמונה ובטחון 20, נדפס בגליון "ואביטה" ויקהל שקלים דאז).

נב ראה בראשית רבה כ, יב. מוסבר ברבי מקומות. ראה

כאשר מקיימים "את הוי' האמרת היום" גורמים לה' לומר שוב – "היום" – "נעשה אדם" על המשיח

לרצות רק משיח

המגיד ממעזריטש נ"ע היה חולה ברגליו ולא יכול היה ללכת למקוה. הבן שלו, רבי אברהם המלאך, ירש זאת ממנו – היו תקופות שהוא היה חולה ולא יכול היה ללכת למקוה.

פעם הדבר היה בימי ספירת העומר, והוא בקש מאדמו"ר הזקן – שהיה חברותא שלו, הוא לימד את אדמו"ר הזקן נסתר ואדמו"ר הזקן לימד אותו נגלה^{נח} – שכאשר הוא הולך למקוה יכוון שהוא טובל גם במקומו. חידוש, שאפשר לטבול בשביל מישהו אחר שלא יכול לטבול (על דרך כוונת "בשם כל ישראל" שמכוונים בכל מצוה). הוא לימד אותו מה לכוון כאשר הוא טובל בשמו, כוונות מיוחדות של הבאת המשיח בימי הספירה:

ידוע בדא"ח [בשם רבי אברהם המלאך, בנו של הה"מ נ"ע, שמסר כונה זו לכ"ק אדמו"ר הזקן] שימי הספירה בכלל – אשר בהם תחלת ספירת כל יום היא בתבת "היום... לעמר" – מסוגלים הם לכוון כוונות בענין ביאת משיח צדקנו [ובפרט בכונת המקוה שבימים אלה]. הקשר המובהק בין ימי הספירה לביאת המשיח, חוץ מכך שאלה ימים של ציפיה^{נט} – ציפיה למתן תורה וציפיה לגאולה – הוא שבכל אחד מהימים האלה אומרים "היום", כפי שהמשיח אומר על עצמו. מה המשמעות של כוונות בספירה?

והיינו כידוע שע"פ סוד אין מכוונים שאר כוונות בימי הספירה חוץ מכונת הספירה, יש המון כוונות – יש אלפי רבבות כוונות – אבל בימי הספירה לא מכוונים את כל הכוונות

היא המלה ב"א – על ספירת העמר קוראים בפרשת אמר והפנימיות של עמר היא אמר. כאשר מאירים את "היום" ב" עמר מאירים ומזככים אותו והוא הופך ל"אמר – בכך מקיימים "את הוי' האמרת היום"^{נג}.

אמר הוא גם הסוד של מעשה בראשית – אור-מים-דקיע^{נד}. ב"יום אחד" למעשה בראשית כתוב חמש פעמים "אור" וב"יום שני" כתוב חמש פעמים "מים" וחמש פעמים "רקיע" וההמשכה הזו היא סוד עשרת המאמרות שבהם נברא העולם. "האמרת" הוא לשון אמירה – גרמת לה' להיות אומר. בין עשרת המאמרות יש מאמר שקשור במיוחד למשיח? מי היה אמור להיות המשיח במעשה בראשית? אדם הראשון – אם הוא לא היה חוטא הוא היה זוכה להיות משיח (כידוע ש"אדם הוא ר"ת אדם-דוד-משיח^{נה} וכאשר אדם עולה ל"מאד הוא הופך למשיח, בו נאמר "הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד"^{נו}). לכן, מאמר "נעשה אדם" הוא בעצם המאמר של משיח. בל"ג בעומר אמרנו בפיט "נעשה אדם" נאמר בעבורך" על רבי שמעון בר יוחאי – זהו מאמר של רשב"י ושל משיח. כאשר מקיימים "את הוי' האמרת היום" גורמים לה' לומר שוב – "היום" – "נעשה אדם" על המשיח (ידוע^{נד} הרמז ש"ויאמר אלהים נעשה אדם" שוה בדיוק "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור" – שני ה"אור" בפסוק הם אור ישר ואור חוזה, משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, ודוק).

סדרת שיעורים בנושא החל מא' אייר ע"ג.
נג דברים כו, יז.

נד זהר ח"ב קסז, א. ע"ח ש"א (המלכים) פ"ו (מ"ת).
ובכ"מ.

נה ספר הליקוטים האדינו (ועוד); ספר הגלגולים פ"א (ושם פס"ב בשם ספר הקנה); רקנאטי בראשית א, כו; תו"א ויחי מו, ד; המשך "וככה" תרל"ז פ"כ.

נו ישעיה נב, ג.

נד ראה עמודיה שבעה דברים עמ' שי בערך 813; ענין ברכות בחשבון עמ' רעט בערך הני"ל. ובכ"מ.

נח ראה בית רבי מדור אדה"ז פכ"ה (עמ' 178 בהוצאה החדשה); אג"ק כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ז עמ' קעו.
נט ראה סוד ה' ליראוי שער "ספירת העמר" פ"ד (עמ' שטו) עפ"י זהר ח"ג צד, א (בענין הציפיה ליחוד, וכן אלה ימי ציפיה למתן תורה – חינוך מצוה שו; מורה נבוכים ח"ג פמ"ג; ר"ן פסחים כח, א).

מגלה סוד^ס. מסודות התורה שהוא מגלה בכלל, הוא מגלה בפרט את הסוד של הגאולה ברחמים – על ספר הזהר כתוב "בהאי חיבורא דילך יפקון ביה מן גלותא ברחמים"^ט. גם לפני רשב"י היה משיח שבדור, אבל אז חבלי משיח היו בדין – אנחנו רוצים את המשיח ברחמים! הבטחון של רשב"י בביאת המשיח (ברחמים) הוא בטחון שהדור ראוי למשיח, שהדור זכאי. כמו שהרבי אומר שכבר סיימו את כל הברורים^{טז}, שכבר צחצחו את הכפתורים^{טז}, שכבר עשו תשובה^{טז} – הדור מוכן! כתוב שבימיו של רבי שמעון לא נראתה הקשת^{טז}. רבי שמעון, הצדיק, הוא הקשת בגוונים מאירים – הקשת שכתוב שתתגלה בביאת המשיח^{טז}. כשרבי שמעון בדור לא צריך קשת, וקשת בענן – ענן שמראה דינים^{טז} – לא נראתה, הוא בטוח שהדור זכאי. כמו שנראה בהמשך, רבי שמעון בן יוחאי הוא חלק חשוב מהמפגש כאן.

ד. חמש קומות של תודעה "לכשירצה אדוננו הזה"

למדנו את הסיפור על רבי יהושע בן לוי ואליהו הנביא בגמרא. האגדות שובגמרא נלקטו בספר עין יעקב – בדרך כלל הוא זהה לגמרא, אבל לפעמים יש שם שינויי גרסה והוספות. בסוגיא שלנו יש בעין יעקב תוספת משמעותית, עוד סיפור דומה, אבל אחר:
ועיין בגרסת ה"עין יעקב" שגורס לפני המעשה הנ"ל מעשה נוסף: "רבי יהושע בן לוי אשכחיה לאליהו דהוי קאי אפיתחא דגן

האלה, אלא רק את הכוונות של ספירת העומר^ט. השנה הבאה תהיה שנת שמיטה – גם בשנת שמיטה יש דבר דומה, בכל השנה מכוונים רק כוונות של השמיטה^ט. למה מכוונים רק את הכוונות של הספירה? כדי לא להסיח דעת: שהרי אין משיח בא אלא בהיסח הדעת מכל דבר אחר חוץ ממנו, כמבואר במ"א (והיינו שנראה כמשקל, וכמו שיתבאר בפנים) וד"ל. כתוב ש"משיח בא בהיסח הדעת"^ט, וההסבר בחסידות^ט הוא שהכוונה שמסיחים את הדעת מכל דבר אחר – חושבים רק על משיח, רוצים רק משיח, מכוונים רק 'ווי וואנט משיח נאו', "היום!", בכל יום של הספירה. הרצון במשיח בלבד הוא ההתעצמות עם הרצון האין-סופי ("היום") והצמצום-המיקוד שלו לתוך החכמה, כנ"ל. מכיון שהרצון למשיח הוא הסחת דעת מכל דבר אחר, הסחת דעת מכל המציאות – האמידה של המשיח שיבוא "היום" נראית כמו שקל, הרי יש מציאות והוא פשוט מתעלם ממנה, מסיח את הדעת.

המפגש בפתח מערת רשב"י

לא כתוב שהמפגש היה דווקא בל"ג בעומר, אבל זהו היום של רבי שמעון בן יוחאי ושל מירון לכן הכל מתקשר כאן גם לל"ג בעומר:
מכל זה יובן הדיוק שאליהו הנביא נזדמן לרבי יהושע בן לוי אפיתחא דמערתא דרבי שמעון בן יוחאי דוקא, שהרי רשב"י, סוד לג בעמר, הוא "מגלה סוד" ביאת משיח צדקנו ברחמים, בספר הזהר הקדוש שחבר ובבטחוננו הגדול בדורו שיהיה ראוי לביאתו, בסוד שלא נראתה הקשת בדורו וד"ל.
רשב"י דרש על עצמו^ט שהוא "הלך רכיל

ס ה משלי יא, יג.

ס ז הר ח"ג קכד, ב.

סז שיחת יום ב' דר"ה תשמ"ז; שיחת פרשת ויצא תשנ"ב (ע"פ שיחת שמח"ת תרפ"ט של הרבי הרי"צ). ובכ"מ.

סח שיחת ש"פ ויצא תשמ"ח ס"ח.

סט שיחת ש"פ בלק תנש"א סעיף ז.

ע כתובות עז, ב; ירושלמי ברכות פ"ט ה"ב.

עא ראה תקו"ז תקון יח (לו, ב). ובכ"מ.

עב ראה רש"י על בראשית ט, יד.

ס ראה נהר שלום דף לג ע"א.

סא שער המצוות פרשת בהר. וראה אמת ליעקב (נינו) דף קא ע"א.

סב סנהדרין צז, א.

סג וראה אגה"ק ד; לקו"ש ח"ב בסופו (עמ' 172).

סד זהר ח"ב עא, ב; שם ח"ג קכח, א.

כל שני חברים טובים, כל מפגש בין שני אנשים, יכול להיות מפגש עם "שכינה ביניהם" – עם "שנים ראיתי וקול שלשה שמעתי"

הסיפור שלמדנו – בתחלת המפגש של ריב"ל ואלהיה הנביא בפתח מערת רשב"י – הוא שאל את אליהו עוד שאלה ואלהיה ענה בביטוי דומה למענה בסיפור הראשון ב"עין יעקב":

במעשה השני שאל את אליהו "אתינא לעלמא דאתי? א"ל אם ירצה האדון הזה [שכינה היתה עמם – רש"י].

אריב"ל שנים ראיתי וקול שלשה [דשכינה הוה בהדיהו – רש"י] שמעתי^{טז}, ואח"כ המשיך לשאול אודות משיח וכו' [ומזה שמשיח אמר לו "שלום עליך בר ליואי", א"ל אליהו "אבטח לך ולאבונך לעלמא דאתי"]^{טז}.

על "עין יעקב" אין רש"י (מביאים את רש"י על הגמרא, אבל אין פירוש רש"י מקורי), אבל על הגמרא רש"י מסביר ש"האדון הזה" הוא השכינה, הקב"ה, וכך הוא גם מסביר על הביטוי שחוזר כאן, "שנים ראיתי וקול שלשה שמעתי". המהרש"א, מפרש חשוב של הגמרא, אומר ש"קול שלשה" רומז לשלשת האבות, אברהם, יצחק ויעקב (הרי לא כתוב 'קול שלישי' אלא "קול שלשה") – שייך גם לסיפור בעין יעקב, שהמפגש היה בפתח גן עדן שהוא במערת המכפלה^{טז}, מקום קבורת האבות.

צריך להבין את הקשר בין השאלות של רבי יהושע בן לוי – אמרנו שהוא אחד ששואל תמיד על המשיח, רק זה מעניין אותו, אבל לפני כן הוא שואל האם הוא יבוא לעולם הבא. כנראה יש קשר בין השאלות (כפי שיוסבר עוד בהמשך^{טז}). אליהו עונה לו "אם ירצה האדון הזה", אבל כשהוא חוזר ומספר שהמשיח אמר לו "שלום עליך בר ליואי" – אמר לו שלום והזכיר את שם אביו – אליהו אומר לו שמובטח לו ולאביו לבוא לעולם הבא. רואים כאן שכדאי להיות

עדן. א"ל אימת אתי משיח? א"ל לכשירצה אדוננו הזה. אמר רבי יהושע בן לוי שנים ראיתי וקול שלשה שמעתי^{טז}.

גם שם הסיפור הוא מפגש בין רבי יהושע בן לוי לאלהיה הנביא, אבל במקום אחר – בפתח גן עדן. גם שם רבי יהושע בן לוי שואל את אליהו הנביא "אימת אתי משיח?" – רואים

שזו השאלה שמענינת אותו, הוא עסוק רק בענין של משיח. אליהו עונה לו "לכשירצה אדוננו הזה" – היום אומרים "יחי אדוננו" על המשיח (על הרבי, האדמו"ר – אדוננו מורנו ורבינו), המקור הוא הביטוי "אדוננו" שכאן. למי הכוונה כאן? לקב"ה, השראת השכינה שם. רבי יהושע בן לוי אומר "שנים ראיתי וקול שלשה שמעתי" – הוא ראה רק שנים, את עצמו ואת אליהו הנביא, אבל שמע קול של משהו שלישי. כמו בין בני זוג, שיש "שכינה ביניהם"^{טז} – כשהם מדברים כזוג אוהבים צריך לשמוע את הקול של השותף השלישי ביניהם. כל שני חברים טובים, כל מפגש בין שני אנשים, יכול להיות מפגש עם "שכינה ביניהם" – עם "שנים ראיתי וקול שלשה שמעתי".

בתנ"ך כתוב "אדונינו"^{טז}, עם י, אבל כאן כתוב "אדוננו" בלי י – זו הפעם היחידה שהביטוי מופיע – כמו שכותבים היום ב"יחי אדוננו". מה הגימטריא? כמה שוה אדון? המלה המיוחדת שלנו כאן – "היום". כמה שוה התוספת של נו? "יום". כלומר, "אדוננו" הוא "היום יום"! כל הנושא שלנו כאן. לא בכדי "היום יום" הוא גם הספר המקורי של הרבי, הספר הראשון שהוא הוציא לאור.

"אם ירצה האדון הזה"

גם בגמרא שלנו יש משהו דומה, עוד לפני

עה פרקי דרבי אליעזר פל"ו.
עו הוסבר בחלק המאמר שלא נתבאר בשיעור (כדלקמן הערה קיז).

עג סוטה יז, א.
עד תהלים קמז, ה.

רבי יהושע בן לוי – כשרבי יהושע בן לוי לא מבין את המשיח הוא מתווכח לו את דבריו. באותו אופן, המשיח עומד בין אליהו הנביא לבין "עולם הבא" – אליהו לא יכול לומר לרבי יהושע בן לוי אם יבוא לעולם הבא, אלא רק "אם ירצה אדוננו זה", אבל המשיח כן יכול להבטיח לרבי יהושע בן לוי ואביו עולם הבא כי לו יש קשר ישיר לאותה מדרגה. המדרגות הללו, באופנים שונים מעט, מופיעות בשני הסיפורים (בעין יעקב ובגמרא).

והנה ידוע שפרוש "עולם הבא" הוא ש"בא" תמיד, סוד המשכת מוחין דאבא עילאה [עין מאמר "תפלין דרש"י ותפלין דר"ת" [מאמר שלנו בספר אשא עיני], והוא סוד תפלין דר"ת ודוק] בז"א, שהרי הוא למעלה מהזמן לגמרי. סוד משיח, הממוצע בין עוה"ז לעוה"ב, היינו "היום", המשכת ה"למעלה מן הזמן" בתוך הזמן ממש

כשהמשיח אומר "היום" הכוונה שלו להמשיך את העולם הבא – שקיים תמיד, אבל הוא למעלה מהזמן – אל תוך הזמן עצמו, להכניס בלי גבול ("היום", אור אין סוף שלפני הצמצום, לפני בריאת הזמן והמקום) בתוך הגבול ("יום", היום המצומצם שאחרי הצמצום). ידוע מרבי הלל שמה שנקרא מתנגד הוא גבול, חסיד הוא בלי גבול ורבי הוא בלי גבול בתוך גבול^ט. בשביל להביא משיח כל אחד צריך לגלות בעצמו גם את הבחינה הזו של בלי גבול בתוך גבול (כמו שהרבי מליובאוויטש אמר שכל אחד צריך להיות רבי^ט).

[עין מהר"ל שם, שמפרש שכונת המשיח היתה "היום" ממש, מצדו הוא, אך הדבר המעכב – "אם בקולו תשמעו" – הוא אך ורק מצדנו. והיינו ענין הבטחון, שכל הטוב נמצא,

משיחיסטית – אז מובטח שתבואי לעולם הבא... כנראה החלק לעולם הבא הוא לפי הקשר למשיח.

אמרנו את הרמזים של "אדוננו הזה", מה הרמז ב"אדון הזה" (בנוסח בעין יעקב כתוב "האדון הזה" אך בנוסח הגמרא כתוב "אדון הזה", ללא ה הידיעה)? בעצם כבר אמרנו ש"אדון" בגימטריא "היום", המלה שהמשיח אומר כאן בסיפור. מה הגימטריא של "הזה"? בהושענות אומרים "אני והו הושיעה נא"^ט – שני שמות מעב השמות של הקב"ה^ט – "אדון" בגימטריא "אני" ו"הזה" בגימטריא "והו". ביחד "אדון הזה" עולה עת, ג"פ הוי' (כמו בברכת כהנים), מספר פסוקי פרשת בחקתי – כנ"ל.

חמש מדרגות בסיפור

קעת הגענו לעיקר – נקרא קצת יותר מהר: ועיין בחדושי אנדות של המהר"ל ז"ל שמפרש שעולם המשיח הוא ממוצע בין עוה"ז לעוה"ב ואליהו הוא ממוצע [היינו השגה ממוצעת] בין עוה"ז לעולם המשיח. עולם הבא הוא עולם [בו מתגלה] "האדון הזה". למשיח קשר ישיר למדרגה זו, משא"כ בנוגע לאליהו, עיי"ש. בשני הספורים (הקשורים יחדיו, כמובן) קימת זיקה בין גן עדן ועוה"ב [עין רש"י בפרוש שער רומי, דהיינו פתח ג"ע שכנגדו] ובין המשיח, וכן קשר בין משיח ל"אדוננו הזה".

המהר"ל מסביר שיש כאן מדרגות שונות של מודעות: אליהו הנביא עומד בין המשיח לבין

בשביל להביא

משיח כל אחד צריך לגלות בעצמו גם את הבחינה הזו של בלי גבול בתוך גבול (כמו שהרבי מליובאוויטש אמר שכל אחד צריך להיות רבי)

עט מאמר רבי הלל מפאריטש, כפי שמופיע בכתבי החסיד ר' יוחנן גורדון. מובא במגדל עד (מונדישין) עשרה מאמרות עמ' שנג ונתבאר באריכות בלב לדעת מאמר "צדיק יסוד עולם".

פ שיחת הו"ר תשנ"ב.

עז סוכה מה, א.

עח ראה רש"י שם ד"ה "אני והו". וראה באריכות התוועדות אור לח"י תשרי ס"ח.

כנודע בכתבי האריז"ל, ושבשם.

יש חמש נשמות כלליות של עם ישראל, ורנח"י כלליים, שבתוכם אליהו הוא הרוח (נפש – דוד מלך ישראל; רוח – אליהו הנביא; נשמה – משה רבינו; חיה – אדם הראשון לפני החטא; יחידה – משיח)^{פח}.

בין אליהו הנביא למשיח עומד רבי שמעון בן יוחאי:

רשב"י חבר את ספר הזהר הקדוש בסוד "זיהרא דאמא עילאה", נשמה [בחינת "משה זכה לבינה"], ה עילאה שבשם. וכן בינה עד הוד אתפשטות, סוד לג בעמר כנ"ל.

רשב"י חבר את ספר הזהר, שכתוב בפירושו שהוא שייך לבינה, אמא עילאה^{פח}. שמעון, לשון שמיעה, שייך בעצם לבינה, סוד כח ההתבוננות בנפש של "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"^צ (התבוננות שיש בה מעין ראית החכמה, "חכם

בבינה"^{צא}, סוד "שמע" ר"ת "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה"^{צב}). כתוב^{צג} שרשב"י הוא גם הגלגול העיקרי של משה רבינו – בגלגול הראשון הוא נקרא משה ובגלגול הזה הוא נקרא שמעון – והרי "משה זכה לבינה"^{צד}. ועוד קשר – ההילולא של רשב"י היא הוד שבהוה, כנ"ל, והרי ההוד הוא סיום המשכת הבינה, קו שמאל, "בינה עד הוד אתפשטות"^{צה} (רשב"י הוא "רבי שמח"^{צז}, שהרי פנימיות הבינה היא שמחה, המתפשטת עד לספירת ההוד ומתגלה בה כשמחת ההודיה לה' תמיד). המצאות אליהו הנביא על פתח המערה של רשב"י היא בעצם

פח ע"ח ש"ג (סדר אצילות) פ"ב; סוד ה' ליראיו, תפלה קודם הלמוד פ"ו הערה ל.
פט ראה זהר ח"ג קכד, ב.
צ דברים ו, ד.

צא ספר יצירה פ"א מ"ד.
צב ישעיה מ, כו. ראה לוח "היום יום" י"ט חשון.
צג ראה שער הגלגולים הקדמה לו.
צד ראה ר"ה כא, ב; זח"ב קטו, א (ובנצוצי זהר שם).
צה ע"פ הקדמת תקו"ז ז, א. ראה ע"ח שער הכללים פ"ד; ע"ח שכ"ט (הנסירה) פ"ח.
צז לקוטי דבורים (מהדורת לשה"ק) ח"ד עמ' 726.

בבחינת העלם שישינו במציאות, ואין מונע גילויזו רק אנחנו עצמנו, כמבואר בפנים).

מכיון שהכל קיים, והמשיח בטוח שהדור זכאי, הוא מתכוון באמת "היום", כפשוטו. כל העיכוב הוא מצדנו, כמו שכתוב "אך עונתיכם היו מבדלים"^{פח}. התיקון הוא שגם אנחנו נתעצם עם הבטחון של המשיח, שנדע שהכל קיים כבר במציאות. יש "העלם שאינו במציאות" ו"העלם שישינו במציאות"^{פב} – כל הענינים של הגאולה ישנם במציאות, יש כאן כבר שור הבר ולויתן ויין המשומה, רק צריך לפקוח עינים^ג.

שוב, יוצא כאן שבין העולם הבא (בו נמצא "האדון הזה") לבין העולם הזה עומד המשיח, ובין המשיח לרבי יהושע בן לוי עומד אליהו הנביא, וביניהם יש כאן עוד משהו – רבי שמעון בר יוחאי, הסוד של ל"ג בעומר, שהכל מתרחש בפתח המערה שלו.

ההקבלה לנרנח"י

סך הכל יש כאן חמש מדרגות, שאפשר להקביל לחמש המדרגות שבנשמה, נפש-רוח-נשמה-חיה-יחידה^ת:

ו"ל שריב"ל הוא כנגד סוד הנפש, התתאה שבשם (ובסוד "אבא יסד ברתא" וד"ל).

הנפש, הבסיס של הכל, היא רבי יהושע בן לוי – שרק שואל מתי יבוא משיח. נפש היא גם לשון רצון^{פה} – יש לו רק רצון אחד, ווי וואנט משיח נאו'. המשיח כאן, כפי שנראה, הוא ה"י, החכמה, ויש זיקה בינו לבין ריב"ל שכולו רצון למשיח, סוד "אבא יסד ברתא"^פ – "הוי' כחכמה יסד ארץ"^ת.

אליהו הוא כנגד סוד הרוח דכללות נש"י,

פא ישעיה נט, ב.
פב ראה המשך תרס"ו מאמר י עמ' פא. ובכ"מ.
פג ראה שיחת פרשת יוצא תשנ"ב.
פד בראשית רבה יד, ט; דברים רבה ב, לו.
פה כמו בפסוק "אם יש את נפשכם" (בראשית כג, ח).
פו זהר ח"ג רמח, א; תקו"ז תקון כא (סא, ב).
פז משלי ג, ט.

במבנה כאן המשיח הוא החיה ו"אדוננו הזה" הוא היחידה, הכתר. אבל יש חיבור בין היחידה לחיה (כמו שאמרנו שהיום אומרים "אדוננו" על המשיח), בין קוצו של י ל-י. התפקיד של המשיח כאן הוא להביא את העולם הבא לתוך העולם הזה, להתעצם עם היחידה ולגלות אותה למטה (הסוד של "היום יום", "כנ"ל) – לכן בחמש הנשמות הכלליות של עם ישראל המשיח הוא היחידה. כידוע, ישנן חמש פעולות של מלך המשיח שמונה הרמב"ם בסוף הלכות מלכים קכב, כנגד נרנח"ק, כאשר הפעולה האחרונה, התכלית, היא קיום היעוד של "אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם הוי' לעבדו שכם אחד" קכד – יעוד שמצד אחד מתייחס למלך המשיח אך מצד שני הוא פעולת ה' בעצמו, עיי"ש קכה, כמבואר אצלנו באריכות במ"א קפ.

התפקיד של המשיח הוא למקד-להמשיך את הרצון הכללי והאינסופי של "אדוננו הזה", שאינו מוגבל בזמן ("לכשירצה אדוננו הזה"), ולצמצם אותו לרצון ממוקד שהכל יקרה "היום" (ואותו רצון גופא, שבכתה, מתמקד לכיוון ה"יום" המוגבל דרך החכמה, מדרגת המשיח כאן, כנ"ל). ה"זה" בתוך מדרגת "אדוננו הזה" הוא השרש של המשיח, האספקלריא המאירה (פנימיות אבא קפ) של נבואת משה קח, "זה הדבר אשר צוה הוי' קט (העולה חיה פעמים יחידה, יחוד מדרגות "אדוננו הזה" ומשיח כאן). את אותו "זה" צריך להמשיך למטה שיתקיים "קול דודי [סוד] קול שלשה שמעתי" הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ

עמידה שלו לפני רשב"י "כעבדא קמיה מריה", על דרך המסורת^{צד} (מרבי אהרן הגדול מקרלין) שאלהו הנביא עמד תמיד לפני מורנו הבעל שם טוב "כעבדא קמיה מריה". נמצא שמדרגת רשב"י הוא מעל למדרגת אליהו הנביא (וכידוע שישנן מדרגות רבות בעבודת השי"ת שמעל לגילוי אליהו^{צח}, ודוק).

משיח הוא בסוד תפלין דר"ת כנ"ל, אבא עילאה, האומר "היום" בבטחון גמור [וכנ"ל בסוד שרש הבטחון במוחין דאבא, בפרק ה בפנים], חיה, י שבשם.

רשב"י – הגלגול העיקרי של משה רבינו, עיקר משה רבינו שבכל דור ("אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא" צט) – הוא המשיח שבדור, אך רק כאשר מוסיפים למשה עוד אחד (הגילוי של "אחד האמת" ששורה

בפנימיות החכמה דווקא קפ) הוא הופך למשיח ממש (מדרגת חיה הקשורה ליחידה, "פנימיות אבא [אחד האמת] פנימיות עתיק" קכא, כפי שיתבאר מיד).

"אדוננו הזה" היינו כנגד כתר עליון, יחידה המאירה בחיה [וכידוע שביחס לכללות נש"י משיח הינו כנגד היחידה שבנפש, והיינו שמתעצם עם בחינת "אדוננו הזה", בכח הבטחון שבו, ע"מ להמשיכו בנקודת החכמה, החיה שבנפש, וממש להאירה במדות שבלב לאהפכא חשובא לנהורא וכנ"ל וד"ל], קוצו של י, ודוק.

התפקיד של

המשיח כאן הוא להביא את העולם הבא לתוך העולם הזה, להתעצם עם היחידה ולגלות אותה למטה

קב פי"א ה"ד.

קג מלכות ישראל ח"א מאמר "שלש מצות נצטוו ישראל בשעת כניסתם לארץ" הערה כט.

קד צפניה ג, ט.

קה לפי הנוסח ברמב"ם המצונזר זו פעולת המשיח עצמו אך לפי הנוסח המקורי זו פעולת ה'.

קו התוועדות ל"ג בעומר ס"ח.

קז ראה תו"א בשלח סו, ב. וראה לקו"ש ח"ו עמ' 244 ואילך. וש"נ.

קח זהר ח"ב פב, א. ראה סוכה מה, ב.

קט שמות טז, טז ובכ"ד.

צד רמ"ח אותיות ז. ראה באורך אור ישראל ח"ג עמ' יג. צח ראה שגרי קדושה להרח"ו ח"ג שער הושע ז. לקו"ת תצא לו, ד; מאמרי אדה"ז על מארז"ל עמ' רל; ביאוה"ז להצ"צ ח"א עמ' קצז.

צט ע"פ תקו"ז תקון סט (קבי, א). וראה גם זהר ח"ג רטז, ב. ק תניא פל"ה בהגהה.

קא לקו"ת נצבים מט, ד (ע"פ פ"ע ח"ג שער ק"ש פט"ו). ראה גהת הר"ש לאצורות חיים שער עתיק פ"ד).

ו"קול שלשה שמעתי" היינו כללות שלש הדרגות שמעליהם כאן, "אדוננו הזה", משיח ורשב"י. זו חלוקה שנקראת בקבלה נ"ר ונח"י – נפש-רוח הם ה"שרש" והנשמה-חיה-יחידה הם ה"תוספת" קי"ח (כאשר כל ה"שלשה" נכללים בגילוי הנ"ל של "שכינה ביניהם" קי"ט – ה"קול" ממשיך את כל ה"שלשה", החג"ת, במלכות-בדיבור קי"ב שבין השנים).

והרמז בכל חמש המדרגות שקשורות לסוד "היום" עליו אנחנו לומדים:

אדוננו הזה, משיח, שמעון בן יוחאי, אליהו, יהושע בן לוי, עולה היום פעמים הוי"ב"ה – "היום הוי" נראה אליכם", ביום השמיני [למילה – "למנצח על השמינית", סוד כנורו של משיח שבו שמונה נימין] שלמעלה מהזמן והטבע דמחזור השבע לגמרי, ובכ"ז נמשך בזמן ובבחינת "לעשותם" [אשר ברא אלקים לעשות... ביום עשות הוי' אלקים...]" ד"יום אחד" דוקא כנ"ל וד"ל.

רמז יפהפה: כל השמות הם כפולה של המלה העיקרית בה עוסקים כאן, "היום" – היום פעמים הוי' קכ"א (שעולה גם אדון פעמים הוי' ר"אני פעמים הוי', כמובן). המלים "היום הוי'" מופיעות כביטוי בפסוק "היום הוי' נראה אליכם" קכ"ב, הפסוק של היום השמיני לימי המילואים. המעגל של הזמן הוא השבע (ימי ההיקף), אבל צריך להמשיך אליו את השמיני שלמעלה מהזמן קכ"ג – המשיח עושה את

על הגבעות" קי" עד שיגיע לגילוי לעיני כל – כפי שהתקיים ביציאת מצרים, "זה אלי ואנוהו" קיא גלוי לכל "שפחה על הים" קיב ולכל עובר במעי אמו קיג, וכפי שיתקיים לעתיד לבוא "ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו [גילוי שע נהורין, בגימטריא משיח-זה קי"ד] זה הוי' קוינו לו לו נגילה ונשמחה בישועתו" קטו. "קוינו לו" (הכפול) רומז לעבודתנו להמשיך את הקו מהכתר (קודם כל לחכמה, ראשית הגילוי מהכתר, כשהקו נמשך עד לבטחון, סיום קו הימין, ומשם) עד למלכות – קו ההמשכה מ"היום" ל"יום", כנ"ל באריכות.

ולסיכום:

יחידה	אדוננו הזה (עולם הבא)
חיה	משיח (עולם המשיח)
נשמה	רשב"י
רוח	אליהו הנביא
נפש	רבי יהושע בן לוי (עולם הזה)

"היום הוי' נראה אליכם"

ראינו בקיצור את עיקר ההקבלה כאן. יש כאן בביאור עוד נושא חשוב, עוד התבוננות ב"היום" משמעותי בתורה – "היום לעשותם" קטו – שלא נספיק ללמוד כעת קי"ד. נדגל כעת לסוף הביאור, שיש בו רמז על חמש המדרגות הללו: והנה ה המדרגות הנ"ל, שכנגד נרנח"י ["שנים ראיתי וקול שלשה שמעתי" וד"ל]:

הזכרנו את המהרש"א שאומר ש"קול שלשה שמעתי" רומז לשלשת האבות. לפי הביאור כאן עולה כפתור ופרח – "שנים ראיתי" היינו רבי יהושע בן לוי עצמו ואליהו הנביא, כפשוטו,

קי' שה"ש ב, ח.

קיא שמות טו, ב.

קיב מכילתא דשירה ג, ד"ה "זה אל".

קיג ראה סוטה ל, ב ובכ"ד.

קיד זה ברבוע פרטי עולה עד ושע עולה ה"פ עד.

קטו ישעיה כה, ט.

קטז דברים ז, יא.

קיז לימוד הביאור הושלם בצפרא דשבתא, ואי"ה יפורסם בפני עצמו.

קיוח עיין היטב בכל זה בחסדי דוד סעיף עו וביאורו בחסדי דוד הנאמנים ח"ד עמ' 79 ואילך.

קיט וכמה רמזים: שכינה קול שלשה = 1156 = 34 (טוב: טוב) ברבוע (רוס"ת = 740, שע"שע, י"פ זה בר"פ, כנ"ל הערה קיד). אמ"ת 416 = לב פעמים אחד, יצחק יצחק כו' (ההפרש הוא חי ברבוע), שכינה קול שלשה במילוי = 4 פעמים 416 = 4 בחזקת 3 (8 ברבוע, 2 בחזקת 6) פעמים הוי' (ח"פ יצחק).

קכ ראה תו"ח ויצא כה, ג; פלה"ר ויקרא עמ' מה ובריבוי מקומות בדא"ח (ע"פ זהר ח"ב קפד, ב).

קכא היום הוי' בהכאה פרטית – ה פעמים י, י פעמים ה, ו פעמים ו, ס פעמים ה – עולה ו פעמים יום, "היום יום"!

קכב ויקרא ט, ד.

קכג מהר"ל מפראג בכ"מ (גבורות ה' פמ"ז, תפא"י פ"ב

עלינו לטובה היא שנת שמיטה ואחריה יש שנת הקהל – זה הסוד של השמיני שאחרי השבע. הסיום כאן שייך לפסקאות שלא קראנו וצריך להשלים – איך הכל שייך לסוד של "היום לעשותם" וגם לסיום מעשה בראשית במלה "לעשות". זהו הסיום של יום השבת, שמאיר ביום ראשון שאחריה – העשיה ביום ה'שמיני', שהוא שוב יום ראשון, "יום אחד".

ההמשכה הזו, והדבר רמוז בסוד הכינור שלו, שיש בו שמונה נימין^{קכד} (בכנור של העוה"ז יש שבעה נימין). זהו גם הסוד של ברית מילה, עליה קוראים בפרשת "תזריע", מיד אחרי פרשת "שמיני", היום השמיני למילואים. השנה הבאה

(ועוד).
קכד ילקו"ש תהלים רמז תתלא.

הלומד על מנת לעשות | צידה לדרך

- ◆ את "היום" הגדול שבכתר צריך להמשיך ל"יום" הקטן שבמלכות – באמצעות הבטחון שביניהם.
- ◆ בחר-חפץ-רצה שבכתר מתגלים כבחירה במושכל, חפץ במורגש ורצון (דחף) במוטבע.
- ◆ יש לעשות את רצון ה' "בזריזות ותשוקה ושמחה ודביקות ואור וחיות" כפי שאנו עושים את רצוננו.
- ◆ "בטל רצונך" היינו בטול הרצון הטבעי של הנפש האלקית להתבודד ולהתעלות.
- ◆ כשהנפש האלקית יורדת לעולם היא צריכה להתגבר על כל המניעות – "שיבטל רצון אחרים מפני רצונך".
- ◆ הפנמת-אכילת אמונה הופכת אותה לבטחון חזק.
- ◆ האמונה היא בקיומו של אור אין סוף והבטחון הוא היכולת לגלותו אחרי הצמצום – הצמצום לא כפשוטו.
- ◆ החדרת הרצון לחכמה מגלה בה את תקיפות הבטול (כח-מה).
- ◆ ב"את הוי' האמרת" גורמים לה' לומר שוב את מאמר "נעשה אדם" – ביחס למשיח.
- ◆ בשעת הצורך ניתן לטבול במקוה גם עבור הזולת.
- ◆ ימי ספירת העומר הם ימי ציפיה למשיח המסוגלים להבאתו.
- ◆ "משיח בא בהסח הדעת" מכל רצון אחר – צריך לרצות רק משיח!
- ◆ החלק לעולם הבא של כל אחד הוא לפי הרצון במשיח והקשר אליו.
- ◆ עלינו להתעצם עם בטחונם של רשב"י והמשיח שהדור זכאי וראוי לגאולה.
- ◆ המשיח ממשיך-ממקד את רצון "אדוננו הזה" בגאולה עד שנזכה ל"קול דודי הנה זה בא" ול"ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו זה הוי' קוינו לו וגו'".

ניגון

486 | טו"ב שבת תשפ"א

לשמיעת הניגון מתוך פרויקט "קולמוס הנפש": bit.ly/kolmus_486
ניתן לשמוע את הניגון גם בקו הפנימי-פיון שלנו במספר 02-5434297 שלוחה 4 < 10 < 486

לשמור על הפה

יש פה לארץ, והיא פתחה את פיה כדי לבלוע את עדת קרח. ארץ ישראל גם פותחת את פיה להקיא מתוכה עוברי עבירה. כדי שפי הארץ לא יבלע אותנו, עלינו לשמור את הפה שלנו - "ולא יהיה כקרח ועדתו", לא לדבר דברי מחלוקת.

[עמודיה שבעה]

הצדיק ברקיע

כפירה וחסא ח"ו והיינו אם ח"ו הצדיק נכשל קצת בחטא קל כנ"ל לעומת זה נתן הקב"ה רשעים כמו למשל מצרים ושאר אומות כוש וסבא בעולם כדי שעל ידי זה לא יהיה כח למקטרג לקטרג על הצדיק # ולכן כתיב תחתיו שפירושו שהם כבושים תחתיו כי כיון שנסתם פי המקטרג ממילא כבושים תחת הצדיק כל האומות # וזהו ויקח קרח תרגומו ואתפליג דהיינו שעשה חלוקה והבדל שעל ידי רשעתו היה ניכר צדקת אביו שהיה צדיק גדול # ולכך מייחסו אחר אביו וק"ל.

"יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך"^א – כמו שעל ידי החשך נכרת מעלת האור כך על ידי הכסיל-הרשע נכרת מעלת החכם-הצדיק ומסתלק הקטרוג מעליו. וזהו "ויקח קרח", שנחלק לצד אחד והבליט את צדקת אביו "ולכן מייחסו אחר אביו" (לפעמים היחוס הוא להשוות בין אור לחשך!). "הרע כסא לטוב" – הרע-הרשע הוא רקע לאור של הצדיק, בסוד הרקיע.

הצדיק רמוז ברקיע המבדיל בין מים למים (ביום השני בו "נבראת מחלוקת"^ב, שרש מחלוקת קרח ועדתו) – רקיע על שם הדקות והרוחניות, היינו עבודת הצדיק בתיקון העולמות בדקות (רקיע היינו רקיע-דק). ליתר דיוק, הרקיע

ויקח קרח תרגומו ואתפליג נראה לפרש בהקדים לפרש פסוק יהי רקיע בתוך המים כו' דהנה יש להבין על שברא הקב"ה בעולם שיהיו צדיקים ורשעים # והלא אין חפץ השם יתברך ברשעים # אך מחמת שאין צדיק בארץ כו' ולמען שלא יהא ח"ו קטרוג על הצדיק כי הצדיק צריך לתקן העולמות שזה הוא מעשה דקות ורוחניות # ועל ידי הרשעים ניכר ונראה צדקת הצדיק כמו שאמר שלמה המלך עליו השלום כיתרון כו' כן יתרון החכם מן הכסיל ופירושו המפרשים כמו שעל ידי חושך ניכר מעלת האור כן על ידי הכסיל ניכר מעלת יתרון החכם בחכמתו ובראות המקטרג רשעת הרשעים נגד צדקת הצדיק שבחר בחיים בבחירתו שנתן לו השם יתברך אז נסתם פיו מלקטרג עוד עליו # וזהו פירוש יהי רקיע בתוך המים רוצה לומר הצדיק שנקרא בשם רקיע ע"ש הדקות והרוחניות מלשון וירקעו פחי הזהב שיהיה לו כח לתקן על ידי התורה הקדושה הנקרא מים # ויהי מבדיל בין מים למים כלומר על כן הוכרח להיות הבדל בין מים למים והיינו שיהיה צדיק # וגם ניתן רשות ובחירה לאדם להיפך ח"ו ואף גם הוא יש לו חלק בתורה כמו שאמרו רקנין שבך מלאים כו' בראות המקטרג ההבדל שבין הצדיק והרשע אין יכול שוב לקטרג עליו ויכול הצדיק לפעול פעולתו כנ"ל # וזהו פירוש הפסוק ונתתי כפרך מצרים כוש וסבא תחתיו כפרך הוא מלשון

נערך ע"י יוסף פלאי מרשימת הרב כ"ז ניסן תשפ"א.

א קהלת ב, יג.

ב בראשית רבה ד, ו.

שבבחינת "מים התחתונים" אינו נדחה לגמרי ח"ו. "אין מים אלא תורה" ולכל אחד מישראל חלק בתורה, אלא שמים עליונים היינו חלק הצדיק המתאחד עם התורה ומים תחתונים היינו חלק הרשע¹ עליו נאמר "אפילו ריקנין שבך מלאים מצוות כרמוך"². "מים תחתונים בוכים אנן בעינן למהוי קדם מלכא"³ – היינו הבכי הפנימי הנסתר בלב רשעי ישראל (יש שהבכי הוא במודע ויש שהוא בלא מודע).

עיקר ענין הרקיע הוא כח הבחירה שה' נותן לצדיק – זהו הרקיע להיותו צדיק. בחיצוניות הרקיע מבדיל בין מים למים, אבל בפנימיות הוא 'מוצע המחבר' בין מים למים – והוא כח הצדיק להחזיר את הרשעים בתשובה, כאשר הצדיק עצמו משמש 'רקע' ודוגמא לחזרה בתשובה, בהיותו "כל ימיו בתשובה" (ומקיים בעצמו "אני המתחיל" לעשות תשובה ולחבר עליונים ותחתונים). כך הוא משפיע ברכה לעולם, כמו פעולת הרקיע בגשמיות.

גם קרח עצמו יתוקן לעתיד לבוא ויעלה מן השאול, "צדיק כתמר יפרח" סופי תבות קרח. כאשר קרח יודה למשה יבוא משיח ויוכר יתרון האור מן החשך, והרמז: קרח ועוד משיח = יתרון. קרח היה צריך ללכת בדרכו של יתרו, לשון "יתרון האור" (קרח ויתרו שניהם משרש קין כמבואר באר"י, קרח = חצי יתרו), ולתת עצה טובה למשה בהנהגת העדה, על ידי חלוקת תפקידים וכיו"ב. אז יתברר כי ויקח קרח = עדן נהר גן, כאשר ויקח = עדן, קרח = נהר גן! עדן נהר גן ר"ת ענג, סוד ענג שבת, והוא התיקון השלם של מים תחתונים בוכים על ידי הכח הפנימי של הרקיע⁴.

הוא עצם הבחירה החפשית של הצדיק, הרשות הנתונה לאדם, אם להיות ב"מים העליונים" או ב"מים התחתונים".

התעבות החטא

הקטרוג שיש על הצדיק הוא על חטאו בדקות, "אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא"⁵ (כתוצאה מחטא אדם הראשון, "אדם אין צדיק"). הצדיק "נכשל קצת בחטא קל", בשוגג גמור (וממילא מתקן מיד כשנוכח בחטאו), ואילו הרשע 'מעבה' את החטא ונהפך למזיד. זהו סוד הרקיע – התעבות המים העליונים והפיכתם למים תחתונים. התעבות החטא היא תהליך של חטא-עון-פשע (שוגג, מזיד ומרד⁶), והרמז: עון = ז פעמים חטא, פשע = כה פעמים חטא. צדיק הוא משרש צדיק – צ היא אות החטא (18) באלף-בית, אך זהו חטא דק – בתוספת י הרומזת לנקודת הבטול של החכמה, והיא היא יתרון החכם על הכסיל.

הנועם אלימלך דורש את הפסוק "נתתי כפרך מצרים כוש וסבא תחתך" – על ידי הרשעים הללו אין קטרוג על הצדיק שבבחינת רקיע (= מצרים, זה לעומת זה), ואז ממילא האומות כבושות תחתיו ("תחתך"). ורמז: מצרים כוש סבא ראשי תבות סלח מחל כפר. ומפרש "כפרך" לשון כפירה וחטא – חידוש עצום שבחטא הדק של הצדיק יש גם בחינה דקה של כפירה. "צדיק באמונתו יחיה" אך "שבע יפול צדיק וקם", שנופל קצת מאמונתו האיתנה וזה מביא אותו לחטא בדקות. והוא ענין הנסיון שה' מביא את הצדיק, שהרי כל נסיון הוא נסיון באמונה⁷.

תיקון המים התחתונים

אכן, ביחס לרשעי ישראל מודגש שגם מי

1 בדרושי חב"ד מוסבר שמים עליונים הם תענוג אלקי ("מים מצמיחים כל מיני תענוג") ומים תחתונים הם תענוגות בני אדם (הבאים מ"משכא דחויא"), אך כאן מוסבר באופן אחר.

2 ברכות נז, א.

3 תקוני זהר יט, ב.

4 מים היינו תענוג, כנ"ל בהערה ו.

ג קהלת ז, כ.

ד כמבואר ביומא לו, ב.

ה ראה דרך מצותיך קפה, ב.

כלם קדשים

קדשים" כמשמעו, כמו במקומות אחרים כגון "קדשים תהיו" (או "והייתם קדשים", בסוף פרשת ציצית הסמוכה)? ומדוע פירש על שמיעת עשרת הדברות ששם לא היו כולם שוים, ישראל שמעו רק "אנכי" ו"לא יהיה לך" ומשה שמע את הכל! ותירץ המהרש"ל ש"קדשים תהיו" וכדו' הוא רק ציווי ואין בזה הוכחה שכולם קדושים (אך עדיין צריך ביאור מה שבשמיעת עשרת הדברות לא היו כולם שוים).

וביאר הגור אריה: אם היינו מפרשים כמו "והייתם קדשים", אין זה מתקשר עם טענת קרח "ומדוע תתנשאו על קהל ה'", כי אע"פ שכולם צדיקים וקדושים עדיין אפשר שיהיה מישהו עם מדוגה נוספת. אבל מה שכולם שמעו ישירות מאת ה' אנכי ולא יהיה לך, מוכיח שאינם זקוקים ל'ממוצע' שיהיה עומד בין ה' לישראל! לפי זה "קהל ה'" היינו שכולם קהל ה' ואנשיו ללא צורך במתווכים (ולהעיר שמעמד הר סיני נקרא בתורה "יום הקהל")¹.

פירושים נוספים

מלבד זה, יש עוד מגוון פירושים ב"כלם קדשים":

האבן עזרא מפרש "כי כל העדה כלם קדשים, כי כל העדה מיום מעמד הר סיני היו קדושים, ובתוכם ה', כי הלויים נבחרו אחרי היות הכבוד

[טז, ג] וַיִּקְהָלוּ עַל מִשְׁהוּ וְעַל אֲהָרֹן וַיֹּאמְרוּ אֵלֵהֶם רַב לָכֶם פִּי כָל הָעֵדָה כָּלֶם קְדוֹשִׁים וּבְתוֹכָם ה' וּמִדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קְהַל ה'.
כלם קדושים כולם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה. **ומדוע תתנשאו** אם לקחת אתה מלכות לא היה לך לברר לאחיך כהונה, לא אתם לבדכם שמעתם בסיני אנכי ה' אלהיך, כל העדה שמעו. יש כאן שלשה ביטויים של חשיבות ישראל: א. "כל העדה כלם קדשים". ב. "ובתוכם ה'". ג. "[ומדוע תתנשאו על] קהל ה'". "כלם קדשים" פירש רש"י "כולם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה" – היינו שני הדברות הראשונים, "אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום"², אך שאר הדברות שמע רק משה לבדו. וכן בהמשך "ומדוע תתנשאו... לא אתם לבדכם שמעתם בסיני אנכי ה' אלהיך", היינו שני דברות הראשונים ששמעו כולם. אמנם המשכיל לדוד פירש בכוונת רש"י "כולם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה" היינו מה שנאמר לישראל לפני מתן תורה "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש", אך קשה להעמיס כך ברש"י, וכן בכמה גרסאות מפורש ברש"י שהכוונה לעשרת הדברות³. ותמה הרא"ם: למה לא פירש רש"י "כלם

¹ נערך מרשימות הרב ע"י יוסף פלאי.

² א רש"י לעיל טו, כב.

³ בדפוס ראשון "כולם שמעו עשרת דברים בסיני מפי הגבורה". וראה גרסאות נוספות בחומש רש"י המבואר (בסוף הכרך).

והנה בקדושת ישראל עצמם יש את שלש הבחינות: מצד השכינה הקדושה הנקראת "כנסת ישראל" (מקור נשמות ישראל), האור הממלא כל עלמין ושוכן בתוכנו, "ושכנתי בתוכם" – ישראל שבישראל; מצד התורה הקדושה, "ישראל מתקשרין באורייתא ואורייתא בקב"ה" – התורה שבישראל; ומצד קדושת ה' עצמו, מה שבכל אחד מישראל יש "חלק אלוה ממעל ממש", דהיינו אור הסובב כל עלמין והעצמות שמעל הסובב – קודשא בריך הוא שבישראל. והנה רש"י מפרש הכל על תורה שבישראל, הן בתחלת הפסוק "כלם קדשים, כולם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה", והן בהמשך "ומדוע תתנשאו... לא אתם לבדכם שמעתם בסיני אנכי ה' אלהיך", שמיעת עשרת הדברות שכוללת את כל התורה. את המלים "ובתוכם הוי" רש"י לא מפרש, אך מסתבר שמפרש בדרך דומה. לעומת זאת, לפי רבינו בחיי הקדושה היא 'ישראל שבישראל', קידוש הבכורות עוד לפני מתן תורה. ולפי האבן עזרא נראה שזה 'הקב"ה שבישראל' (עצם מעמד הר סיני ושכינת הכבוד, ולא רק שמיעת התורה).

אמנם כיון שדברי קרח בפסוק מתחלקים לשלשה חלקים [א] כל העדה כלם קדשים [ב] ובתוכם ה' [ג] ומדוע תתנשאו על קהל ה', מתאים לפרש אותם בהקבלה לשלש הקדושות: "כלם קדשים" מצד התורה, כפירוש רש"י ששמעו בסיני; "ובתוכם הוי" היינו הקדושה מצד קוב"ה, "חלק אלוה ממעל ממש"; "קהל הוי" היינו קדושת ישראל מצד עצמם (השכינה). רמז בשלשת הביטויים יחד: **כי כל העדה כלם קדשים ובתוכם הוי' קהל הוי' = רוח אלהים מרחפת על פני המים** (שלמות של יחידה ברבוע), "ורוח אלהים מרחפת... זו רוחו של מלך המשיח"¹ (משיח הוא 'היחידה הכללית' של כל ישראל, שיגלה את קדושתם העצמית והמשולשת).²

בתוך בני ישראל – קרוב לפירוש רש"י, שבמעמד הר סיני לא היו חילוקי מדרגות והיתה השראת שכינה גם בלי ממוצעים (אלא שרש"י מדגיש את שמיעת עשרת הדברות).

ר' יוסף בכור שור מפרש "כולם קדושים וראויין לכהונה, שהרי הקב"ה קראם 'ממלכת כהנים וגוי קדוש' [עוד לפני מעמד הר סיני], ומדוע תתנשאו על הקהל לומר אתם כהנים ולא הם" (וכיוצא בזה במשכיל לדוד). רבינו בחיי והחזקוני מפרשים ש"כלם קדשים" מתייחס לבכורות שעליהם נאמר "קדש לי כל בכור".

הספורנו פירש "כי כל העדה, כל אחד מהם. כלם קדושים, מכף רגל ועד ראש כמו שאמר 'והייתם קדושים לאלהיכם' [כך מתרץ את הכפילות "כל העדה כלם קדשים", והיה צריך לומר "כל העדה קדשים", אלא שכל אחד מהעדה קדוש כולו]. ומדוע תתנשאו. בענין הקדושה שאסרתם העבודה לבכורות".

אור החיים הקדוש מפרש: טענת קרח היא שכיון שכל העדה קדשים לא יתכן שיאסר עליהם באיסור חמור לשרת במקדש עד כדי ש"הזר הקרב יומת" – "אין ראוי לזלזל כל כך בקהל קדוש קרובי אל עליון לפסלם לבלתי הקרב לעבוד לה' אלהיהם".

העמק דבר מפרש בפשטות "כלם קדשים" היינו ראויים להשראת שכינה ורוח הקדש גם בלי משה, ולכן "מדוע תתנשאו" שגם בלעדיכם היתה השכינה שורה. ואע"פ שידעו שמעלת משה ואהרן גדולה מהם, והדבור בא על ידו, טענו שאין לו רשות להשתרד כי בלעדיו היה הדבור מגיע לאחרים שראויים לכך.

שלש קדושות

מגוון הפירושים ב"כלם קדשים" הולך סביב שלש הקדושות – ישראל, אורייתא וקודשא בריך הוא, כמטבע התפלה "אתה קדוש [הקב"ה] ושמך קדוש [התורה שכולה שמותיו של הקב"ה] וקדושים בכל יום יהללוך סלה [אלו ישראל]."

¹ ד בראשית רבה ב, ד.

² ה ראשי וסופי התבות כי כל העדה כלם קדשים ובתוכם הוי' קהל הוי' = מלכות. בדלוג תבות, כי העדה קדשים הוי'.

רחיזי הפסוק

מבחינה חשבונית יש מבנה יפהפה בשלשת חלקי הפסוק: [א] **רב לכם כי כל העדה כלם קדשים** = 1000 [ב] **ובתוכם הוי'** = 500 [ג] **ומדוע תתנשאו על קהל הוי'** = 1544. היחס בין חלקים א-ב הוא של 'שלם וחצי', וכאן הכוונה שה' (השלם) שוכן בתוך-חצי ישראל, "ושכנתי בתוכם" (על דרך "שכינה ביניהם" בשם **יה** שבאיש ואשה, שהוא היחס העיקרי של שלם וחצי).

1000 ועוד 500 [חלקים א-ב] = **תשתרו** (בדברי דתן ואבירם להלן פס' יג), המלה עם הגימטריא הכי גדולה בתורה (כמ"ש בפענח רזא), שעולה **הוי'** בהכאת אותיות (י פעמים ה פעמים ו פעמים ה).

נמשיך ונראה שהמלים **כלם קדשים** = 544. אם כן, **רב לכם כי כל העדה כלם קדשים** [חלק א, 1000] ועוד **כלם קדשים** [544] = **ומדוע תתנשאו על קהל הוי'** [חלק ג]. נמצא שחלקים א-ג שווים 2 פעמים **רב לכם כי כל העדה** ועוד 3 פעמים **כלם קדשים**, רמז לכהן לוי וישראל שהם **הכלי** להשראת השכינה – וכל זה מקיף את "ובתוכם הוי'" [ב].

סוד המספר 1000 החוזר כאן הוא "אלף אורות" שקבל משה רבינו במתן תורה, והוא שרש נשמת רבי ישראל בעל **שם טוב** (= 1000), המבטא את קדושת כלל ישראל, והוא השרש הקדוש בטענת **"רב לכם כי כל העדה כלם קדשים"**!

נחזור לפירוש רש"י, שכולם שמעו בסיני "אנכי ה' אלהיך". ויש לומר ש"אנכי ה' אלהיך" הוא סוד ה-1000 אורות, ו"לא יהיה לך" הוא שרש ה-500 (**ובתוכם הוי'**), סוד ה'חצי' בלב כל ישראל שאין בו שום "אלהים אחרים" (רש"י בדבריו הזכיר רק "אנכי" אבל גם "לא יהיה לך" שמענו מפי הגבורה).

הוזכר **שכלם קדשים** = 544, והנה מספר זה הוא **לב** פעמים **טוב**. "איזוהי דרך טובה שידבק בה האדם, לב טוב"¹, וישראל (הקרויים אדם) הם רחמנים ביישנים וגומלי חסדים² הרי שהם בעלי לב טוב (לפי זה "כלם קדשים" מתפרש יותר על קדושת 'ישראל שבישראל', ולא כדלעיל).

קדשים שקדים

ועוד רמו עיקרי: מחלוקת קרח ועדתו מסתיימת באות של "פרח מטה אהרן... ויגמל שקדים", והנה **שקדים** אותיות **קדשים**, "כל העדה כלם שקדים", כולם זריזים כשקדים. ה"שקדים" הנוסף בתורה הוא בדברי יעקב לבניו "קחו מזמרת הארץ... ושקדים [חותם את שבח הארץ]", ונמצא שכאן רמוז קדושת הארץ שבישראל (בארץ ישראל דוקא משתקפת העצמות).

השקדים חונטים לכ"ב ימים ולכן ירמיהו ראה "מקל שקד" כסמל לפורענות, "כי שקד אני על דברי", כנגד כ"ב ימי בין המצרים³, שהם עצמם כנגד כ"ב אותיות התורה – היינו תורה שבארץ שבישראל.

¹ אבות ב, ט.

² יבמות עט, א.

³ ירמיה א, יב ורש"י שם.

¹ הוי' = כתר, זהו כתר מלכות.

² ספר הליקוטים פרשת כי תשא.

פרקי אבות

פרק ד', משנה ז'ח'

דן יחידי

רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּנוֹ אֲמִיר, הַחֲשֹׁן
עֲצָמוֹ מִן הַדִּין, פּוֹרֵק מִמֶּנּוּ אֵיבָה וְגִזְל
וְשׁוֹבֵעֵת שָׁוְא. וְהִגֵּס לְבֹו בְּהוֹרָאָה,
שׁוֹטָה רָשָׁע וְגַם רוּחַ: הוּא הָיָה אֲמִיר,
אֶל תְּהִי דָן יְחִידִי, שְׂאִין דָּן יְחִידִי אֶלָּא
אֶחָד. וְאֵל תֵּאמַר קָבְלוּ דַעְתָּי, שְׁהֵן
רְשָׁאִין וְלֹא אֲתָה.

פירש רבינו עובדיה מברטנורא "אל תהי דן יחידי – אף על פי שיחיד מומחה יכול לדון, מדרכי החסידות הוא שאפילו מומחה לא יהי דן יחידי. ודוקא כשלא קבלוהו בעלי הדין עליהם לדיין, אבל קבלוהו בעלי הדין עליהם, דן יחידי ואפילו מדרך חסידות": שאין דן יחידי אלא אחד – הקדוש ברוך הוא שהוא יחיד בעולמו: ואל תאמר – לחברין החולקים עליך. קבלו דעתי – שאני מומחה ובלא הצירוף שלכם הייתי יכול לדון: שהן רשאים ולא אתה – הואיל וצירפת אותם עמך ראוי שיפסק הדין על פי הרבים". ומפרש המהר"ל: היכולת לדון היא כאשר הדין נבדל לגמרי מהנידון, ולכן רק הקב"ה דן יחידי, שהוא "אחד", "נבדל מכל הנמצאים".

"דן יחידי" רומז באופן מובהק לברכת שבט דן ולשמשון המושיע את ישראל, "דָּן יְדִין עֲמוֹ

בְּאֶחָד שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל"^ב. שמשון פעל תמיד לבדו, "דן יחידי" (כ'יחידה מובחרת' לפעולות תגמול). אמנם "אין דן יחידי אלא אחד" אבל שמשון הוא "כאחד", ופירשו חז"ל שרומזו לקב"ה שהוא אחד (וכן שמשון נקרא על שם הקב"ה, "כי שמש ומגן הוי' אלהים")^ג, "כיחידו של עולם שאינו צריך סיוע במלחמה" (ולכן שמשון נמשל לנחש, "כל החיות מהלכות זוגות זוגות והנחש אינו מהלך בדרך אלא יחידי")^ד. אכן, בגלל היותו "דן יחידי" זקוק שמשון לישועה מיוחדת, כדברי יעקב עבורו "לישועתך קויתי הוי'" (הופעה יחידה של שם הוי' בחשך של הירידה למצרים, לאחר 318 פסוקים, מכח הארת שמשון שהוא בחינת "שמש הוי'" כנ"ל). שמשון היה בדרגת "אחד", אך הוא היה "משיח דתהו" ולכן נפל ומת (גם משה רבינו היה תחלה "דן יחידי", אך הוא קבל את עצת יתרו שלא לדון לבדו).

ורמזים בזה: **אל תהי דן יחידי שאין דן יחידי אלא אחד** = 1044 = **שמשון** (696) ועוד חצי **שמשון** (348). שמשון דן יחידי ראשי תבות **שדי**, ראשי וסופי תבות (**שודני**) = **משיח בן דוד**. שמשון עצמו הוא נחש-שפיץ והנה **נחש** = **משיח** ו-**נחש שפיץ** = **משיח** במילוי, **מם שין יוד חית** (כלומר **שפיץ** = חלק המילוי של משיח, **מם שין יוד חית**) = **שמשון יעקב** (הכל מכח ברכת-תפלת יעקב)! שמשון נקרא "**בדן**", נוטריקון **בית דין** (דן יחידי כבית דין), והוא **בן בלהה** = **יחידי (בית דין)** = **בדן** ועוד י פעמים **בלהה-יחידי** שעולה **יעקב רחל**).

ב בראשית מט, טז. ופירש רש"י "דן ידיו עמו – ינקום נקמת עמו מפלשתים... ועל שמשון נבא נבואה זו".

ג סוטה י, א.

ד בראשית רבה צט, יא.

ה שמואל"א יב, יא.

א ראה תו"ט שתמה על זה, אך מקורו בירושלמי כמובא במגן אבות כאן. וכן נקטו הפוסקים בשו"ע חו"מ ג, ג, עיי"ש.

הסיפור החסידי

המגיד מטריסק | מה מרויחים מהכלא?

רבי אברהם טברסקי מטריסק, בעל ה'מגן אברהם', נולד בשנת תקס"ו לאביו רבי מרדכי מטשרנוביל. אביו חיבבו מאוד ונהג לקחתו עמו למסעותיו, וכך היה עד מגיל צעיר ל'תיקוני הנשמות' שהיה עורך אביו. לאחר נישואיו לריקל, בת הרב יעקב אריה לייב שפירא מקובלא, התיישב בעיר טריסק שבאוקראינה ושימש בה כמגיד מישרים. לאחר פטירת אביו, בכ' באייר תקצ"ז, עלה על כס האדמו"רות בטריסק. רבבות חסידים הסתופפו בחצרו, וביניהם גם מגדולי האדמורי"ם כפולין שנסעו אליו עם חסידיהם. בשנת תרמ"ז, שנתיים לפני מותו, הסכים שידפיס את ספרו 'מגן אברהם' הכולל דרושים על התורה בדרך החסידות שנרשמו בידי חסידיו. הספר הודפס לראשונה בלובלין ונתקבל כספר יסוד בחסידויות טריסק-טשרנוביל ובחסידות הכללית כולה. רבי אברהם נפטר בב' בתמוז ה'תרמ"ט, ונקבר בעירו טריסק. מקובל בשם בנו רבי מרדכי, כי ב' תמוז הוא יום גדול לקבלת התפילות, והרמז: ב' פעמים 'תמוז', בגימטריא שק"ו צי"ת – ר"ת "שועתנו קבל ושמע צעקתנו יודע תעלומות".

תפילת שחרית, כשהיו עטופים בטלית ועטורים בתפלין. החסיד מטריסק, כשהתחמם מאד, החזיק בתפלין של ראש שלו ונשבע שהרבי שלי גדול כמו הרבי שלך, לא נופל מהרבי שלך. כך נשבע בנקיטת התפלין של ראש. כאן נגמר הפרק הזה של הסיפור, ואותו חסיד טריסק המשיך לדרכו.

פתאום המצפון של אותו חסיד התחיל לנקוף: מה זאת אומרת? איך אני יכול להשבע בשם שמים (כנראה הוציא שם שמים) ובתפלין שלי?! וכי אני יודע מי יותר גדול שאני יכול להשבע בתפלין? אולי עשיתי עבירה? סימן שהחסיד הזה היה באמת ירא שמים. כמה הוא היה חסיד זה כבר ספק... אבל ירא שמים הוא היה. האיחול המקובל אצל הרבי מליובאוויטש הוא קודם כל שתהיה חסיד, אחר כך ירא שמים ואחר כך למדן.

מה עושים במקרה כזה, כשהבטן מתחילה להתהפך? הולכים לרבי ומספרים לו את

אחד מחסידי המגיד מטריסק, בעל המגן אברהם, בקר בסדיגורא ונכנס לויכוח סוער עם אחד מחסידי הרה"ק מרוז'ין. כדרך החסידים התווכחו איזה רבי יותר גדול, והויכוח הגיע לטונים מאד גבוהים.

אותו חסיד רוז'ין בטל לגמרי את הרבי מטריסק. רבי ישראל מרוז'ין היה מקובל בדורו כ'הרבי של הרביים', הרבי הכי גדול בחסידות פולין, ואפילו בחב"ד כינו רק אותו 'דער הייליגע רוז'ינער' (הרוז'ינער הקדוש).

קשר הדוק היה בינו לבין אדמו"ר הצמח צדק, עד שהמשכיל הכי גדול, רבי אייזיק מהומיל, כמעט נסחף אחריו כאשר הצ"צ שלח אותו אליו בעניני הכלל. בכל אופן, אותו חסיד רוז'ין בטל לגמרי את הרבי מטריסק, מה שקומם מאוד את החסיד האורח.

הויכוח התרחש בבית המדרש לאחר

שהירא שוכח את עצמו לחלוטין ונתון כולו במושא היראה. (מדוע דווקא בית הסוהר מסוגל לכך? אולי מפני שכאסיר נשללת מהאדם כל יכולת פעולה ממשית במציאות. כך הוא נותר עם חויית ההעדר והקטנות, שהצדיק יודע להפנותה למקורה – קטנותו אל מול גדלות הבורא).

בדורנו, ישנם יהודים הנמצאים במאסר או תחת הגבלות שונות בעקבות פעולה למען העם והארץ. כנראה שבמעשיהם הוכיחו את אהבתם לה' ועמו, וכעת רוצים להשלים בהם גם את מידת היראה...

ומעניין, כי יום ההילולא של הצדיק מטריסק המתעלה על ידי הכלא, חל בערב ג' תמוז: יום השחרור של הריי"צ מן הכלא הסובייטי. אז השתחרר הריי"צ לכעין מעצר בית בנוסח רוסיה, גלות לעיירה קוסטרומה. על יום זה התבטא חתנו הרבי, כי הוא "אתחלתא דגאולה" ביחס לשחרור המלא, שהתרחש בימים י"ב-י"ג בתמוז.

ההקבלה בין כלא לגלות ובין היציאה ממנו לגאולה, נכונה גם במישור ההפוך – הגלות היא כלא, והגאולה היא יציאה ממנו. אמנם ביחס למצב הכלל לא אהב הרבי את הביטוי "אתחלתא דגאולה", מפני שסבר כי יש בו התעלמות מבעיות המציאות הקיימת. אך בכל זאת אפשר לדמות את מצבנו כיום כמעצר ממושך בביתנו שלנו, בו אנו נתונים תחת השגחה מתמדת. אומות העולם מבחוץ ואחים תועים מבפנים משליטים את משטר התקינות הפוליטית, והיכולת להתבטא [בדיבור או במעשה] מוגבלת מאוד. מההשוואה לג' בתמוז אפשר ללמוד כי גם זהו שלב בדרך לשחרור, ועד אז – נלמד מהמגיד מטריסק להפיק מכך את המיטב.

גם זה נשמע קצת מוזר ומחודש, אבל ככה הוא החליט שצריך לעשות. הוא נוסע לרבי שלו, המגיד מטריסק, ומספר לו את כל הסיפור – מספר לו שבסוף נשבעתי בתפלין שלי שאתה גדול כמו הרבי מסדיגורא [הרוז'ינער]. הרבי שמע אותו וחצי הרגיע אותו. דע לך, אמר לו, במדת האהבה, בעבודת ה' מאהבה, אני גדול כמוהו. אבל במדת היראה הוא גדול ממני. למה? כי הוא ישב בבית הסהר [הרוז'ינער ישב הרבה זמן בבית סהר, כשנתיים. הוא היה צריך לברוח מרוסיה, וכך הגיע לסדיגורא שבאוסטריה, ועדיין רדפו אותו]. היות שישב בבית הסהר הוא קנה לעצמו את מדת היראה, ואני לא זכיתי לזה.

לא עבר זמן רב, עד שעצרו את המגיד מטריסק ושמו אותו בבית סהר לתקופה קצרה, וגם הסתירו את מקומו בכדי שהחסידים [שהיו ביניהם בעלי השפעה בממשלה] לא יוכלו לפעול למען שחרורו. בסופו של דבר החסידים גילו שהוא נמצא בכלא בסלובוויטא, ואז חשבו החסידים שלו הלכו ואכן הפעילו את קשריהם בממשלה ופעלו שיוציאו אותו. כשיצא סיפר הרבי, שה' עשה זאת בהשגחה פרטית כדי ששבועת החסיד שלו לא תהיה לשוא.

שני דברים מרכזיים מלמד המגיד מטריסק בסיפור: עומק המסירות והאהבה שבין רבי לחסיד, ועבודת ה' ביראה לה אפשר לזכות בבית הכלא. יראת שמים 'פשוטה' של הרגשת נוכחות ה' וציות לו, ודאי לא חסרה לאף צדיק. היראה המיוחדת שבסיפורנו היא ודאי יראה עילאה, ביטול במציאות. בחסידות מדמים אותה ליראה שחש האדם לנוכח צדיק או חכם גדול, בה כל תחושה אחרת נמחקת מפני הכרת הפער בינו לבין הירא. יראה כזו נעלית גם מאהבת ה', בכך

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

השגחה כללית או פרטית

ידועה מחלוקת הרמב"ם והבעל שם טוב בנוגע להשגחה פרטית, האם היא על כל הפרטים [שיטת הבעש"ט] או שמא רק על עם ישראל ואילו על שאר המינים ישנה רק השגחה על כללות המין [שיטת הרמב"ם]. הצמח צדק מביא שתי ראיות מחז"ל, האחת [בשם אדה"ז] מרש"י על הגמרא בחולין [סג ע"א] "שזמנתה שלך לשפוט ולעשות נקמתך בדגת הים להמית המזומנים למות". וראיה נוספת מבראשית רבה פע"ט. מופיע גם בירושלמי שביעית פ"ט ה"א [ציפור מבלעדי שמיא לא מיתצדא].

לעומת זאת במקום אחר מביא הצמח צדק ראיה נוספת מחז"ל [ע"ד ג ע"ב] שהקב"ה "יושב וזן את כל העולם כולו מקרני ראמים עד ביצי כנים". לכאורה הראיה האחרונה יכולה להתפרש גם כשיטת הרמב"ם, שזו השגחה

על המין בכללותו, מדוע אם כן יש צורך להוסיף ראיה זו מעבר לראיות הקודמות?

מענה:

פשט מאמר חז"ל "יושב וזן את כל העולם כולו מקרני ראמים עד ביצי כנים" ודאי נוטה להשגחה פרטית ולא להשגחה כללית על המין, ואין צורך לדחוק בפירושו כדי להתאימו לדעת הרמב"ם.

בעוד שני המאמרים הראשונים שהזכרת נוגעים למדת הדין, החידוש במאמר זה הוא שנוגע למדת החסד והרחמים – והיינו שההשגחה הפרטית על כל פרט ופרט הינה גם לטוב ולא רק למוטב [כבשני המאמרים הראשונים]. ועוד, שני המאמרים האחרים נוגעים לברואי יום ה' – דגים ועופות – ואילו מאמר זה נוגע לברואי יום ו', יום בריאת האדם, ודוק.

האם לעובר יש נשמה?

לצערנו, אשתי עברה לא מזמן הפלה טבעית בהריון מתקדם. רצינו לדעת האם גם לעובר יש נשמה ואם כן, האם מלאה את תפקידה ותיקונה גם בזמן קצר זה? כמו כן, רצינו לדעת האם יש מקום להתאבל על כך/או לעשות משהו לעילוי נשמת העובר?

מענה:

דעת חז"ל [גמרא סנהדרין ק"ז ע"א] שאף לעובר יש צלם אלקים – נשמה. עוד קובעים חז"ל [כתובות קי"א ע"א] שיש לעוברים חלק לעולם הבא ושיקומו בתחית המתים. ברור שהיה תיקון לנשמה גם בתקופה קצרה זו. צער לחוד ואבל לחוד. דיני אבל אמנם אינם חלים, אך הצער הוא טבעי, ולפום צערא אגרא ב"זרעא חייא וקיימא" בעזרה"י.

זריזות פתיונות

"נו, ככה מוכן. אפילו כבר דצאת נכון?"
 "לכלול אתה פא? לללות אנחנו כבר דל
 פאריות..."

אבל בפסוק מופיע תאור מפרט יותר, בעל שלשה שלבים: "ויצא פרח ויצא ציץ ויגמל שקדים". העירוניים שבינינו אולי אינם מכירים, אבל הפרי שאנו קונים בסופר או בחנות הירקות עובר תהליך שלם של גדילה, וכאן בפסוק מתארים שלשת השלבים העקרוניים שלו: השלב הראשון הוא יציאת הפרח. הפרח הצבעוני יושב על גבעול ומסדר במבנה מעגלי. עליו של הפרח יושבים על גבי מצע רחב ומקיפים אותו מכל צד כמו פתר (ואגב, זוהי הסבה שהם מכנים עלי פותרת), כאשר במרכזו של המצע נצב עמוד גבוה בעל ראש פדורי. כעבור זמן מה נובל הפרח, אבל אותו עמוד נותר עומד במקומו, ואותו פדור קטנטן שבראשו הולך וגדל. זהו השלב השני בגדילת הפרי, והוא מכנה בדרך כלל 'חנטה'. כאן, בפסוק שלנו, הוא מתאר במלים "ויצא ציץ". השלב הסופי הוא הבשלת הפרי במלואו. חז"ל מציגים פי בעץ השקד אורה תהליך ההבשלה כלו

לאחר שכבתה אש המחלקת של קרח ועדתו על משה רבינו ולאחר שנעצרה על ידי אהרן הכהן המגפה הגדולה, מבקש ה' להנציח לעיני כל את בחירתו באהרן הכהן לדורות. כל אחד מראשי המטות מתבקש להביא מטה, עליו יהיה רשום שמו ושם שבטו, ולהניחו במשכן. למחרת בבקר נמצא מטהו של אהרן שונה מכל המטות: בעוד שאר המטות נמצאו בדיוק כפי שהנחו אתמול, מטהו של אהרן היה מעטר כלו בשקדים. פריחתו של מטה אהרן היא נס המעיד על בחירת ה' בו, ולכן מתבקש משה רבינו להניח את המטה בקדש הקדשים, בתוך ארון העדות, לדורות.

האמת היא שקצת קצרתי. נכון, מטה אהרן נמצא בבקר מעטר פפרות בשלים,

מנדאת. "בטוח", אני מחזיר. "אני רוצה לראות". אמא נגשת לארון שלי ומיד אני קולט מה התרחש בדקה האחרונה: "רזי, מה הולך פה? מה הבלגן הזה? רק אתמול סדרתי את המדף... ובכלל, מה עם החגורה? אתה לא מתכוון להחזיק את המכנסים עם היד במשך כל השבת..."

כו, זה מה שקורה מרב חפזון. עוד שניה של המתנה, להרים את הבגדים העליונים באויר ביד אחת ורק אז לשלף את החלצה שבתחתית הערמה עם היד השנייה. פתרון יעיל ופשוט, לא? תלוי אצל מי... אצל אמא הוא פשוט, אצל אני תמיד שוכח. זה מה שקורה באשר היריות הופכת לפזיזות...

רזי 5 וליח

מקבל בדינו מהבעל שם טוב, כי אצל חסיד ישנו שלש תכונות שממש נחשבות למצוה: הראשונה היא להיות פקח, לא לנהג בטפשות; השנייה היא להיות שמח, למצא תמיד בכל דבר את הטוב שבו; והשלישית והמעניינת היא 'יריות במתינות'. למה מעניינת? כי יריות נראית בדיוק ההפך ממתינות, וזה אומר שפדי לנהג כף עלי לשאת שני הפכים יחד.

יריות מעידה על בהירות דרך ומטרה ברורה. למה אנשים מתעצלים? כי הם לא מרגישים עד כמה נחוץ לקום ולעשות את המעשה. והתרוצים? מכאן

שלשה שבועות.

למה אני מספר לכם על כל זה? כי משהו בספור לא ברור. אם ה' רוצה לחולל גס, כזה שייבהיר לכל העם מהי בחירת ה', נתן לדלג על השלבים הללו. אפשר היה להציג רק את התוצאה הסופית – הפרי הבשל. מדוע יש צורך שהגס יכלל גם את שני השלבים המקדמים – הפריחה והחנטה?

ליס דס!

ישש! נוסעים לשבת! נסיעה לשבת היא ארוע די נדיר אצלנו במשפחה. לא בגלל שאנחנו לא אוהבים לנסע או שאין לנו לאן, אלא בגלל שמבצע כזה דומה אצלנו כמעט ליציאת מצרים. ברור ה' יש לנו משפחה גדולה, שהציוד שלה לשבת אחת ממלא ארבע מזודות עמוסות, שסדורן אורג לאמא שעות ארכות. בכלל, לא הזכרתי, אבל לאבא יש שעור שהוא מעביר בשבת בצהרים לילדי השכונה, כף שגם הוא לא שש לטל את מקל הנדודים, ולכן צריך שתהיה סבה מספיק חזקה שתשכנע את ההורים שלי לצאת למסע.

"רזי אני מבקשת ממך להכין את הבגדים שלך בערמה", מבקשת ממני אמא. "בטח, מיד", אני עונה ורץ לארון הבגדים, שולף במהירות את בגדי השבת ומניח אותם בתוף המזודה. "לקחת הכל?", חוקרת אמא. "בטח", אני עונה. "לא שכחת כלום?", אמא

הקצב גורמת לי לתשומת לב גם לפרטים הקטנים, ובעקבותיהם לרגישות כלפי הזולת ולקצב שלו. בסופו של דבר, המטרה היא שנגיע בלנו יחד אל היעד ולא רק הזרזים שבינינו.

זריזות פתיונות

מה יוצא לנו? שזריזות והמתנינות לא סותרות אחת את השנייה, אלא להפך, משלימות זו את זו. הזריזות מדרבנת את המתנינות וגורמת לי לפעל במרץ ובחשק, והמתנינות מדיקת את הזריזות וגורמת לי לשים לב ולפתח רגישות לזולת.

כאשר מחולל ה' גס מתנגלה הזריזות במלא הדרך. מדוע? כי הטבע פועל בתהליכים אטיים. הבשלת פרי השקד מתמשכת עשרים ואחד יום, ואלו הנס זרז את התהליך ללילה אחד. ובכל זאת, לה' חשוב להדגיש לנו כי גם זריזות זו נעשית תוך מתנינות מרבית, וזו הסבה לתאור המפרט של שלבי התפתחות הפרי באותו לילה.

שנופה לעבד את ה' בזריזות מתונה ובמתנינות זריזה!

שבת שלום ומברך!

57

ועד להודעה חדשה. בספרי החסידות מסביר כי העצלות באה מיסוד העפר של הנפש הבהמית, ועפר נשאר תמיד במקום בלי למהר לשום מקום. למה לדחות למחר מה שאפשר לזכות לדחות למחרתים? לעמת זאת, כאשר ברוך לי המטרה אני קם, יוזם ופועל מתוך שמחה, ואיך אומרים? מי ששמח מנצח!

מתנינות רגילה

ובכל זאת, זריזות עלולה להפוך לפזיזות. יתכן ולה ברוך המטרה ולכן אתה מהיר בבצוע המשימה, אבל לא תמיד היא בהירה גם לאלו שסביבה והפער ביניכם עלול להביא להתנגשות. למשל, כאשר אני ממהר להגיע לבית הכנסת בזמן, אני עלול בגלל המהירות שלי לדחוף את החבר או להפיל לו את הכוס לרצפה. כמובן, לא בכונה, אבל התוצאה היא נזק או צער לזולת. בשפת החסידות נקראת זריזות ללא מתנינות 'אורות מרבים' אך עם 'כלים מועטים'. כמה זמן לוקח לקרן אור לנוע? מרב מהירות אין לנו בכלל יכלת להבחין בכך.

זו הסבה לכה, שלמדת הזריזות אנו חייבים לצרף את המתנינות. האטת

חינוך בגיל ההתבגרות

הוא אחד האתגרים הקשים בחינוך, אם לא הקשה שבהם. נפש בן/בת הנעורים סוערת, רגישה, מתמרדת ונוטה לראיה קיצונית של המציאות – מה תפקיד ההורים והמחנכים במציאות כזו? בדורנו נוטים רבים לקחת 'צעד אחורה' מול התופעות האלה – לנסות לאזן את העצמה והקיצוניות בחינוך ממתן ולהתמודד עם הרגישות בהחלשת הדרישות החינוכיות.

החינוך החסידי השורשי נוקט בעמדה אחרת – הוא משתדל לשלהב את הנער הצעיר לשיא הרצון בעבודת ה', להאמין בו ולעודד את התלהבותו. הרצון למרוד הוא מוצדק – יש למרוד ב'הנחות העולם', במוסכמות של המבוגרים שהשלימו עם המציאות והתייאשו משינוי. הצגת הדרישות והתביעות בעבודת ה', ללא 'הנחות', נותנת אמון ביכולות של הצעירים. הראיה בשחור-לבן נותנת כח למאבק-איתנים ביצר הרע, בפנים ובחוץ. אכן, צריך ללמד כיצד לפעול באופן מושכל ומועיל, אך אין לצנן את הרצון הנחוש והבהיה. החינוך החסידי התקיף מציע 'לרכב על הגל' של גיל הנעורים, עם כל ההזדמנויות והכוחות שה' מעניק בו, מתוך אמונה שלא בכדי זהו הגיל בו מחייבת התורה במצוות ומעניקה את הבחירה והאחריות האישית.

בגליון השבוע יש דוגמה יפה לדרך החינוכית הזו – שני השיעורים הראשונים בו הם 'נשיקות חסידיות' של סבא לנכדו שנכנס בעול מצוות, המחשה לכח וההתלהבות שצריך הדור המבוגר להעניק לדור הצעיר, מתוך אמון שהוא המסוגל לממש את הדברים וסוף-כל-סוף "להביא לימות המשיח".

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון:
079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

